

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

||
S A M S Ø

R E A L S K O L E

1885-1935

SAMSØ REALSKOLES HISTORIE

1885 - 5. MAJ - 1935

TRANEBJERG

HENRI NEBLES BOGHANDEL - SAMSØ

1 9 3 5

INDHOLD:

Skolens Historie i korte Træk.....	Side 3
Læreres og Elevers Udtalelser og Minder	— 8
Jord og Bygninger.	— 47
Tidligere Lærere	— 49
Tidligere Elever	— 51
Skolens nuværende Lærerpersonele .	— 52
Skolens Ordning, Eksamen og Tilsyn	— 53
Den nye Læseplan.....	— 55
Tilskud og Fripladser	— 56
Forskellige Forhold vedr. Eleverne	— 56
Realskolen som Fællesforetagende.	— 59

Samsø Realskole

begyndte sin Virksomhed den 5. Maj 1885. Dens Tilblivelse skyldes i alt væsentligt en enkelt Mands Initiativ og Arbejde:

Sofie og Michael Blegvad. Samsø Realskoles første Forstander.

Michael Blegvad. Hans Navn vil til alle Tider være knyttet til Samsø Realskole. Derfor skal ogsaa dette Navn være det første, der lyder fra disse Blade af Realskolens Historie.

Den 25. Marts 1885 lod Lærer M. Blegvad fra Thorup indrykke en Annonce i „Samsø Avis“ om, at han fra Maj s. A. agtede at aabne en Realskole med foreløbigt Skolelokale i Trane-

bjerg. — Undervisningen vilde omfatte alle de ved Præliminæreksamen fordrede Fag.

De Overvejelser, der er gaaet forud for dette betydningsfulde Skridt, faar man et Begreb om gennem Blegvads egne Ord i de første „Meddelelser om Samsø Realskole“:

„I flere Aar samledes en Del flinke, videlystne Dreng og Piger Sommereftermiddage og Vinteraftener i mine Stuer i Thorup Skole for at deltage i den Undervisning i Historie, Naturkundskab, Tegning og Sprog, jeg tilbød dem. Det var fornøjelige Timer. Men Arbejdet blev efterhaanden uoverkommeligt, Elevantallet voksede ved stadig Tilgang fra andre Skoler, og det var mig klart, at der maatte findes paa Udveje. Efter Opfordring af flere, navnlig af nu afdøde Pastor H. Bech i Tranebjerg, vovede jeg saa at begynde en ny Skole paa Samsø. Det blev en Realskole, da det forekom os, at Planen for en saadan nogenlunde svarede til det Krav, der herom maatte stilles til den ny Skole.“

Pastor Bech, som saaledes var en af Fødselshjælperne, skriver i „Avisen“ før Starten bl. a. følgende: „At Kundskab er Magt og Oplysning et værdifuldt Aktiv, det er hverken øjensynligt eller haandgribeligt, saa det maa først prøves, før det kan vides“. Og videre: „Har saa en Mand Evne og en Dreng Lyst til andet og mere, som dog mangan en Samsing og Samsøndreng har, saa slaar Manden sig dog til Ro ved det tilvante, fordi det er og bliver baade billigt og bekvemmest at lade Sønnen lære af sin Fader i Landbrug og Haandværk, hvad han kan. Men det slaar ikke mere til, hverken paa Samsø eller noget andet Sted i vort Land.“ Derefter fortæller Pastor Bech, hvad en Realeksamen giver Adgang til. — Offentligheden giver disse Tanker Tilslutning: „Der maa nu arbejdes paa, at videregaaende Oplysning ogsaa kan naa de ubemidlede, da dette meget rigtigt vil bidrage til, at ikke saa mange vil gaa til Amerika eller i — Armod.“ — „Det

er de ældres ligefremme Pligt at sørge for, at de unge lærer saa meget som muligt, da man derved bedre værner om vor frie Forfatning end ved noget haandgribeligt Middel."

Det var en Tid, da Kampen for de sociale Forholds Bedring rejstes i vort Land. Adskillige Realskoler paabegyndtes i Firserne.

Den 5. Maj 1885 Kl. 2 indviedes Samsø Realskole i Tranebjerg Forsamlingsbygningens lille Sal. 22 Elever var indmeldt, og de og deres Forældre overværede Højtideligheden sammen med andre indbudte.

En af Eleverne, nu afdøde Lærer Bertel Madsen, har til 25-Aars Fødselsdagen fortalt om sine Indtryk fra Dagen og den paafølgende Undervisning. Vi gengiver senere hans Ord.

Den 5. Juni 1886 hejsedes Kransen paa Samsø Realskoles nye Bygning, der dog først toges i Brug i 1887. Blegvad siger om denne: „Den har store, lyse og udmærket ventilerede Skolestuer, Lærerværelse, Gymnastiklokale og en ualmindelig lang Gang, ca. 50 Alen, og 5 Alen bred“. Efter den Tids Forhold en udmærket Bygning. Intet nutidigt Skolepalads er nogensinde blevet taget i Besiddelse med større Begejstring, end denne Bygning blev det af de daværende Elver. 25 Mænd fra Øen hjalp ved Kaution til at rejse den fornødne Pengesum. „Avisen“ opfatter det som et godt Tegn, at Kransen netop gik til Vejrs paa Juni-grundlovens Fødselsdag og lykønsker til den nye Bygning og til en smuk Fremtid. — Skolen har da 43 Elever, og Blegvad opgiver nu sin Skolevirksomhed i Thorup.

I Sommeren 1888 tog det første Hold paa 10 Elever Eksamen ved Universitetet. Næste Hold var lille, vistnok kun 2 Elever, medens tredje Hold, 6 Elever, tog Eksamen 1890.

I 1891 dimitteredes det første Hold fra Skolen, ialt 10, deraf 2 med Udmærkelse. Samme Aar begyndte Blegvad at op-

tage Kostelever i sit Hjem i Tranebjerg. Jævnt og godt er derefter Udviklingen gaaet for sig. Samlinger og Skolemateriale forøgedes, og allerede i Aaret 1899 opførtes Gymnastiksalen med Tømrermester Ejvind Mørch, Kalundborg, som Arkitekt; Murer Tønnes Jensen, Tranebjerg Mark, udførte Murerarbejdet og Stenhugger Jens Kruse, Brundby, Stenhuggerarbejdet, medens Tømrer Mørch havde Tømrerarbejdet.

Blegvad siger i den Anledning:

*Gid Ordet her maa lyde med Fynd og med Klang
og fylde vor Ungdom med Mod og med Sang!*

*Gid denne vor Bygning gennem Tiden, der vil gaa,
maa gemme lyse Minder for store og for smaa!*

I 1908 til 09 omdannedes Samsø Realskole til Mellem- og Realskole. I Aaret 1910 var der gaaet 25 Aar, siden Samsø Realskole begyndte, og Blegvad var stadig dens gode Leder. Skolen stod da i god Kraft, for en stor Del paa Grund af de mange Kostelever. Der var i visse Perioder henimod 30, saa det havde været nødvendigt at sætte en Etage paa Farver Lunds gamle Bygning, som Blegvad havde overtaget. I disse Aar dannedes Aktieselskabet Tranebjerg Lege- og Sportsplads, hvori Blegvad købte en Trediedel af Aktierne og saaledes fik Ret til, at Skolens Elever kunde dyrke Sport. — I Aaret 1906 knyttedes til Skolen en af dens gamle Elever, daværende cand. teol. Jens Birkedal, som blev Skolens Inspektør. Han forblev ved den, indtil han overtog Brande Realskole i 1912. Birkedal blev afløst af Grell, der blev Blegvad en god Støtte i hans sidste Aar. Allerede før 1916, da Skolen blev overdraget Skolebestyrer Grell, havde denne overtaget en Del af Lederarbejdet. —

Aage Rosenkjær var i Aarene til 1920 Skolens Inspektør;

med Kostskolens Afvikling nedlagdes denne Stiling. De sidste Kostelever udgik 1926. — Grell var Samsø Realskoles gode og myndige Leder til 1927, da han blev Præst i Kolby og overdrog Skolen til undertegnede. —

Ovenstaaende er Rammen for Samsø Realskoles Historie. For at udfylde denne og vise, hvilket Liv, der har rørt sig inden for dens Mure, overgives Ordet til en Række af gamle Elever og Lærere, dog først til Pastor Grell, Skolens tidligere Leder.

Læreres og Elevers Udtalelser og Minder.

Skolebestyrer Ægidius har bedt mig skrive lidt om den Tid, da jeg sammen med min Kone ledede Samsø Realskole, altsaa Aarene 1916—27.

Paula Grell og Michael Grell, Skolens Forstanderpar 1916—27.

Jeg maa allerførst bemærke, at jeg ikke kan skille den Tid ud fra Aarene 1912—16, da jeg arbejdede sammen med Blegvad; mit Forhold til Skolen i disse Aar var ikke anderledes end i dem, da jeg var Skolens Leder, hvilket i væsentlig Grad skyldes det Forhold, jeg hurtigt kom til at staa i til Blegvad. Vi var meget forskellige paa mange Maader; men i mange Ting var vi fuldt ud enige. Vor Livsindstilling og vort Grundsyn paa Skolen og dens

Arbejde var ens; og derfor var vort Samarbejde let og for mig en værdifuld Forberedelse til at fortsætte, hvad Blegvad paa saa heldig Maade havde begyndt. Jeg tør nok sige, at hvad vi begge gerne vilde, var at arbejde for, at vore Elever ogsaa gennem Skolen kunde hjælpes ind under det, der er udtrykt i de kendte Verslinier: „Med Øjet, som det skabtes, himmelvendt, lysvaagent for alt stort og skønt herneliden, men med de dybe Længsler velbekendt, kun fyldestgjort af Glans fra Evigheden.“ Derfor fortalte vi meget for dem, som ikke kom Eksamensforberedelsen ved; men derfor var vi ogsaa enige om at kræve et grundigt Arbejde af dem med deres Lektier og skriftlige Arbejder, og det er fremdeles min Overbevisning, at den bedste Skole bliver, hvor disse to Ting gaar Haand i Haand.

Naar jeg tænker tilbage over min Gerning ved Samsø Realskole, bliver jeg taknemlig, fordi jeg har mange lyse Minder at drage frem, om Blegvad og hans gode Hustru — hun maa ikke glemmes ved Skolens 50 Aars Jubilæum — om de mange Lærere og Lærerinder, jeg har arbejdet sammen med, og om Eleverne, og jeg benytter Lejligheden til at sende de af dem, som læser disse Linier, en venlig Hilsen — ogsaa fra min Kone. — De Aar, vi virkede ved Samsø Realskole, er en saa betydningsfuld Del af vort Liv, at vi hverken kan eller vil glemme dem. Nu arbejder jeg i en anden Gerning; min væsentligste Forberedelse til den har jeg sikkert faaet gennem Forberedelsen til min Gerning i Skolen og — ikke mindst — gennem Timerne i de smaa Skolestuer paa Samsø Realskole.

Hvad der kom ud af det, skal jeg ikke udtale mig om; men det er mit Haab, baade at jeg har lært mine Elever noget, og at jeg har været med til at saa god Sæd i deres Hjerter og Sind.

Kolby Præstegaard, 11/2 1955.

Michael Grell.

Samsø Realskole, mit egentlige Arbejdsfelt, staar i Glans for min Tanke med alle de glade, troskyldige Ansigter vendt mod mig, ligesom indsigende det, der kunde mætte deres Kundskabs-
 tørst — ja, for der trængtes i Sandhed dertil, saa lidt var der hid-
 til gjort derfor, naar undtages Bestyrerens Hold af større Ele-
 ver ved gratis Aftenundervisning i Thorup Landsbyskole. Og
 M. Blegvad var vel nok Manden for at give, løfte Sindene opad
 og gøre særlig Bibel- og Historietimerne til sprudlende Kilde-
 væld. Han var en gudbenaadet Lærer, ideel i sit Livssyn og let at
 arbejde under, da han gav sine Medarbejdere fuld Frihed til at
 virke, hver efter sin særegne Evne og Indstilling. — Og saa
 Hjemmet, hvor der efterhaanden samledes en større og mindre
 Flok af tilrejsende Børn som Kostelever, der ogsaa udenfor
 Skoletiden trængte til Tugt og Pleje. Her var hans Hustru —
 min kære afdøde Søster Sofie — ham en uvurderlig Stotte ved sin
 moderlige Omsorg og sin store, praktiske Sans paa alle Om-
 raader. — Efter en kortere Tid under mindre Forhold rejstes saa
 Skolen med Gymnastiksal og hyggelig Bopæl; jeg mindes Ud-
 flugter og Fester, Sangen, der lod rundt i Klasserne i Timerne,
 alt gik med Liv og Glæde, og Resultaterne blev som oftest gode
 ved Aarsproven. Det passer vist nok, hvad en dygtig Skolemand
 (Censor) sagde, at han vidste ikke ret, om han skulde kalde
 denne en Realskole med Højskolepræg eller en Højskole med
 Realeksamenspræg, for sandt er det, at Undervisningen gik langt
 udenfor Rammerne med sit Stof, sit Personlighedspræg.

Undertegnede, der efter endt Eksamen i 1886 blev Medar-
 bejder i ca. 15 Aar i det hele, bringer herved Blegvads Sønner, ja,
 Slægten i det hele, min varmeste Tak for, hvad jeg fik Lov at
 virke med i.

Jeg ønsker den kære Skole al mulig Fremgang.

Odense, Marts 1935.

Laura Lund,
 (Nu Graabrødre Kloster, Odense).

Naar Samsø Realskoles Historie skal skrives, er der et Navn, som først og fremmest maa nævnes med Ære og Taknemmelighed, og det er Skolebestyrer M. Blegvads.

Undertegnede var Lærer ved Realskolen i 1891 og med til at føre Eleverne op til Eksamen, da Skolen første Gang havde Eksamensret. Det var altsaa en Eksamen, hvor ikke blot Eleverne skulde staa deres Prøve, men ogsaa Lærerne. Skolen fik sin Eksamensret med Glans, og dermed havde Skolebestyrer Blegvad naaet sit første store Maal. Han havde gjort et stort og godt Pionerarbejde, men jeg tror ikke, at alle Beboerne dengang forstod og paaskønnede hans Arbejde efter Fortjeneste. Han var en dygtig og kundskabsrig Mand og i Besiddelse af en ukuelig Opøtimisme. Trods de første Aars økonomiske Vanskeligheder og anden Modstand, mødte han altid med godt Humør og veloplagt ved sit Arbejde. Han var som født til at være Skoleleder baade i sit Forhold overfor Eleverne som overfor sine Lærere, og han var tiltalende og fornøjelig at arbejde sammen med.

Dengang var han tillige Lærer ved Skolen i Thorup, og han og jeg gik hver Dag frem og tilbage fra Thorup til Tranebjerg, naar den ene var her, var den anden der. Ganske naturligt omfattede han Realskolen med den største Interesse, og man kunde undertiden spore lidt Misfornøjelse hos Beboerne i Thorup i den Anledning, men han havde jo sin Familie at forsørge og kunde ikke forsvare at forlade en sikker pensionsgivende Stilling for at gaa over til en usikker Fremtid ved Realskolen, førend dennes Stilling var nogenlunde sikret; men han vovede Springet, og det lykkedes.

Hvilke aandelige og materielle Værdier, han derved har bragt Øen, kan vanskeligt maales, men at han i højeste Grad har Krav paa Samsøboernes Taknemmelighed er sikkert, og iblandt alle de udmærkede Mænd, som Samsø har fostret, maa han komme i første Række.

Ære være hans Minde.

Stægers Allé 22, København F. 1955.

Th. Herlev,
Overlærer.

Blandt Skolens Lærere indtog Blegvad absolut Førstepladsen; ikke fordi han var Skolens Forstander, men i Kraft af hans eminente Evne til at vække Elevernes Interesse for Stoffet. Hans Undervisning var aldrig kedelig; han var den fødte Pædagog.

Desværre saa jeg kun Blegvad et Par Gange efter min Afgang fra Skolen, sidste Gang var i 1897, men han har ofte med Taknemmelighed været i mine Tanker. Naar jeg senere hen i Livet har staaet over for et alvorligt Spørgsmaal, kom jeg tit til at mindes Blegvads Ord, naar han med sine Elever spillede Croquet paa Skolepladsen, og en vanskelig Kugle skulde sættes igennem Buen: „Naa, N. N., det er jo en smuk Opgave!“ Han lærte os ikke at give op, men gaa løs paa en Opgave. —

Efter Blegvad maa jeg særlig fremhæve Frøken Laura Lund, „Moster Laura.“ — Hendes Undervisning var præget af stor Energi, nødvendig slap hun en lidt tungnem eller doven Elev, men hersede med ham, indtil hun mente, at nu sad det fast. Selv taler jeg af Erfaring, thi som Fynbo har jeg aldrig været forelsket i det bløde „d“, og det faldt mig derfor vanskeligt at udtale det engelske „the“, men Frøken Lund gav ikke op, hvorfor jeg i hver Engelsktime maatte udtale „the“, „that“ o. s. v. maaske 50 Gange. — Hun førte en streng Disciplin, og naar der ses hen til, at flere af hendes Elever var omkring 20 Aars Alderen og „voksne Herrer“, var det glimrende præsteret af hende at skabe den Ro og Orden, der altid var til Stede i hendes Timer. — Som Kvinde kunde hun naturligvis godt lide lidt Opmærksomhed fra Elevernes Side, men selv om Aage Damm, Holger Fasting og senere Vilhelm Reinwald med en Blomsterbuket søgte at undskylde en daarlig forberedt Lektie, viste „Moster Laura“ dog alligevel ingen Medlidenhed.

Endelig maa jeg omtale Fru Sofie Blegvad, alle vi Kostelevs fælles Moder. Hvad denne lille Kvinde kunde overkomme er mere end beundringsværdigt; Huset fuldt af mindre Born og en stor Flok Kostelever, der altid mødte med en glubende Appetit.

Naar jeg ønsker min gamle Skole Held og Lykke i Fremtiden, kan jeg ikke gøre det paa en bedre Maade end udtale det

Haab, at den Tone og den Aand, der var grundlagt af Michael Blegvad og Laura Lund aldrig maa forlade Samsø Realskole.

Mariendalsvej 19, København F.

C. H. Fuglsang.

Saa lad os i Verden om Edens Lyst
 ej spejde fra Bjergenes Toppe,
 men elske det Billed, vi har i Bryst,
 og Paradis søge hist oppe.

Ved at syle med Minderne fra min Barndoms Skole kom ovenstaaende Vers af Grundtvigs skønne Sang om Edens Have mig i Tanker. Skal jeg nemlig samle det væsentligste af det, som Skolen har bragt mig af Grundlag for og Udbytte i mit Liv, da bliver det alle de gode Indtryk fra Blegvads Religionstimer, som blev sunget ind i os Skolebørn gennem Grundtvigs bibelhistoriske Sange. Vi sang dem i Timerne, vi fik dem omhyggeligt gennemgaaet, fik forklaret de sære Udtryk, som ogsaa findes i dem, som i saa meget andet af det, Grundtvig har skrevet, og som Børn ikke umiddelbart forstaar. Vi lærte dem udenad, saa flere af dem endnu sidder fast i Hukommelsen. Det var jo det geniale ved Blegvad, at han forstod at fylde de Rammer for Undervisningen, som Eksamensretten krævede, med Indhold fra sin rige Personlighed, paavirket, som han var af den grundtvigske Friskole. Han fortalte mageløst, men han forlangte ved Siden af, at Lektierne skulde være lært. Han forstod at holde Friskole i Realskolens Form, og han forstod at faa sine gode Hjælpere til at gøre det samme. De hjalp hinanden med at give Eleverne en Undervisning, som virkelig betød noget, ogsaa efter at Afgangseksamen var overstaaet, og vi hver for sig skulde til at klare os i Livet. Jeg takker mine gamle Lærere derfor, men vil især rette Takken til Frøken Laura Lund, som var min dygtige Lærersinde i Sprog i de 6 Aar, jeg gik i Skolen. Jeg skylder hende Tak for hendes udmærkede Undervisning i Dansk, som har været mig til stor Gavn, ikke mindst naar mine egne Børn siden trængte til Hjælp ved Hjemmearbejdet under deres Skolegang. Den Glæde, jeg har haft ved at kunne være fælles med dem om

Skolearbejdet under deres Opvækst, skylder jeg Samsø Realskole.

Jeg tror ikke, jeg tager fejl i, at Blegvads Tanke med sin Skole var ikke blot at hjælpe Eleverne frem i Livet, men ogsaa — og især — at give dem Grundlag for et kristent Menneskeliv. Derfor synes jeg, at ovenstaaende Vers udtrykker netop det, han ønskede, vi Born skulde faa ud af vor Skolegang, og som jeg ogsaa haaber og tror, at mange gamle Elever fik ud deraf. — Barnemindet rækker langt, siger man. Gid Mindet derom maa række langt endnu, ja til Vejs Ende!

Besser Præstegaard.

Karen Thomsen.

En rigtig venlig Hilsen med hjærtelig Lykønskning vil jeg gerne hermed have Lov at sende Samsø Realskole i Anledning af Skolens forestaaende 50-Aars Jubilæum.

De ca. 4½ Aar — fra 1. Marts 1896 til 31. Juli 1900 — jeg som Lærer i Matematik, Fysik og Naturhistorie var knyttet til Skolen med Ophold i Realskolebestyrer Blegvads Hjem — staar herved i min Erindring som en herlig og lykkelig Tid.

Skolens Leder, Hr. Blegvad, var en evnerig og fremragende Lærer, en Personlighed, der ogsaa ud over det egentlige Skolearbejde havde mange Interesser. Blegvad var en Skoleleder, det var en Berigelse at arbejde „under“, idet han var frisindet nok til at give sine Medarbejdere den nødvendige Frihed i deres Arbejde. — Til Realskolen var i de Aar — som forhaabentlig endnu — knyttet et Skolehjem, hvor der i Skolebestyrerens Hus optoges en Del Elever fra andre Landsdele sammen med Skolens Lærerpersonale.

Det er klart, at et saadant Skolehjem — jeg bruger med Vilje ikke Betegnelsen „Skolepensionat“ — stiller meget store Krav til Husfaderen og i endnu højere Grad til Husfruen, om det med Rette skal fortjene Navn af Skolehjem, og det Navn tilkom efter min Mening den til Skolen knyttede Kostskole.

Æren herfor maa Skolebestyrer Blegvad dele med sin meget dygtige og omsorgsfulde Hustru. Det var et meget stort og anstrængende Arbejde, Fru Blegvad med vennsælt Sind præsterede. Et Arbejde som Elever og Lærere antagelig først rigtig forstod at vurdere og paaskønne efter Fortjeneste, efterhaanden som de modnedes i Livets Skole.

Skolearbejdet gik i de Dage med Liv og Lyst paa Samsø Realskole, og gennem de Elever, jeg senere lejlighedsvis har mødt, har jeg faaet det Indtryk, at de med stor Glæde mindes deres Elevtid paa Skolen.

At Elevtiden paa Samsø Realskole ogsaa har været frugtbringende senere hen i Livet, slutter jeg deraf, at saa mange af Skolens Elever senere naaede langt frem enten paa Videnskabens Vej eller i det praktiske Erhvervsliv.

Skolehjemmets Beboere og Skolens øvrige Elever færdedes i hine Dage meget i den fri Natur paa det skønne Samsø, og de modtog sikkert derved Natur- og Skønhedsindtryk, der bundfældedes dybt i deres Sind.

Endelig vil jeg gerne fremhæve det udmærkede Forhold mellem Samsø Realskole og Samsø venlige og opvakte Befolkning, der viste os fra Realskolen en sjælden Elskværdighed og Gæstfrihed.

Skulde nogle af „mine“ Elever eller af de Mennesker uden for Skolen, hvis Venlighed og Gæstfrihed jeg skylder saa meget, læse disse Linier, beder jeg dem modtage min bedste Hilsen med Tak for de svundne Dage.

For Samsø Realskole vil jeg paa Jubilæumsdagen ønske, at den under de kommende Tider maa trives vel, at den maa fortsætte og videre udvikle de gode Traditioner, den hviler paa, til Ære og Tilfredshed for Skolens Leder og Lærere, til Glæde og Gavn for dens Elever, og saaledes yde sin Indsats til Fremgang og Lykke for vort Land.

Lcmvig, Januar 1935.

J. K. Danø,

Distriktsingenior under Vandbygningsvæsenet.

Der er aldrig noget Sted, hvor jeg har grædt saadan, som paa Samsø Realskole. Det var af Hjemvé, jeg var saa ung og havde aldrig før været fra mit elskede Hjem. De lod mig græde, men jeg husker en Gang, da Blegvad kom ud fra sin Stue ind i vort fælles Læseværelse og klappede mig paa Hovedet. De vidste altsaa, at jeg græd og fulgte Udviklingens Gang.

Det var netop det, de allesammen gjorde paa den Skole, som nu staar for mig med en lysende Regnbue over sig. Det er ikke paa Grund af den sædvanlige Ungdomserindrings Evne til at forgylde, nej, det er fordi jeg i den Skole mødte dette sjældne og forunderlige, at grundig Eksamenslæsning blev forenet med levende Menneskelighed.

Vi lærte noget. Hvor har jeg tit sendt Lærer Jensen — ja, nu hedder han noget andet — taknemmelige Tanker. Da jeg for en lille halv Snes Aar siden pludselig gik over i praktisk Arbejde, meldte hans Lærdom sig til Tjeneste. Jeg har en daarlig Hukommelse, men saa fast laa dette Fond af Matematik og Regning, at jeg straks kunde bruge det. En Dag mødte jeg en Klassekammerat fra Samsø, og vi var begge enige om, at det Fond af Kundskaber i Sprog, Regning, Dansk og Historie, vi fik i Realskolen, den Dag i Dag ikke blot var Grundstammen i vor Viden, men ogsaa det, vi stadig praktisk kunde udnytte bedst. Jo, vi lærte mægtig godt. Tænk paa Blegvads Analysetimer, der var sandelig ingen Krinkelkrog i hele Danskheden, som vi ikke stak Næsen ind i. Der blev arbejdet, men med Humor og Forstaaelse, og derfor blev der ogsaa opnaaet noget virkelig godt.

Men rent menneskeligt var det ogsaa en god Skole. Blegvad kunde være fjern, han kunde være affejende, ja, jeg husker en Gang, han paa den Maade var frygtelig uretfærdig mod mig. Men han var en Mand, levede sit Liv rankt, og saadan en Skikkelse bliver altid elsket og æret af store Drengene. Der var Respekt om ham, og der var mild Husmoderlighed om hans gode Hustru, og der var en beundrende Kærlighed om hans Datter. Vi elskede hende, men hun var rank som sin Fader, og derfor blev vor Forelskelse til en Beundring, der rankede os og holdt os fra meget daarligt.

Naar vi saa Søndag Morgen uden nogen Skygge af Opfordring drog af Sted en stor Flok til Onsbjerg for at være med i Axel Helwegs herlige Gudstjenester, saa levede vi i noget, der satte dybe Spor i Sjælen.

Blegvad var ikke bange for at lade os komme lidt ud, hvor det gik lystigt til. Han var i det hele taget ingen Moralist, men derfor lærte vi maaske saa meget mere Moral. Jeg lærte i al Fald meget for Livet, og naar Blegvad med sin uadskillelige Cigar læste op for os om Aftenen, saa blev Livets Problemer ogsaa levende for os og dybsindigt drøftet.

Jeg lærte at elske Øen fra Nordby over „Dyret“ til Brattingsborg, hvor jeg havde som et Hjem hos den prægtige Forvalter Thomsens.

Da jeg efter afsluttet Eksamen sejlede bort fra Kaasen, forlod jeg den frugtbare og levende Skoletid og gik ind til mange Aars gold Ørkenvandring, og derfor staar Tiden paa Samsø Real-skole maaske i et endnu lysere Skær.

Min Tak for gamle Dage er oprigtig og velfortjent. —

Svanevangen 16, København Ø.

H. Helweg.

Naar Tankerne gaar tilbage til min Skoletid paa Samsø Real-skole, bliver jeg altid saa forunderlig glad, saa rig og saa lys en Ungdomstid levede jeg der, en Tid, der blev afgørende for hele min senere Udvikling, og derfor vender jeg atter og atter tilbage til hine Dage. Hvad det var, der særligt bidrog hertil, er svært at sige med faa Ord. Det hed sig, at Skolen var et Sted, hvor Forældre sendte de Drengene hen, de ikke selv kunde styre; i saa Fald maa Fejlen sikkert hovedsagelig have været Forældrenes, for prægtigere Kammerater end dem, jeg mødte der, har jeg aldrig siden truffet, men maaske var det tillige Skolebestyrer Blegvads store Evne som Pædagog, der forvandlede os Drengene til unge Mænd med Lyst og Mod til at sætte sig høje Maal, samtidig med, at han, som den fortrinlige Lærer han var, udrustede

os med gode, solide Kundskaber. En af mine Kammerater, hvis Venskab jeg regner for noget af det bedste, denne Skoletid bragte mig, har en Gang sagt, at Samsø Realskole var det eneste Sted, han rigtig lærte noget, og det samme har vist mange af os sandet. Hvor husker jeg Blegvad, naar han i sine Historietimer vandrede frem og tilbage i Skolestuen og oprullede Historiens store Begivenheder for os, hvor var der musestille i Klassen, medens vi begærligt ind sugede hvert Ord. Mangen Time blev vi aldeles ikke hørt, men naar saa en Dag Overhøringen kom, og man ikke var ganske stiv i sin Lektie, havde han en egen Maade at trække en i de smaa Hovedhaar, der sidder lige over Tindingen, saa Øjnene uvilkaarligt løb i Vand, en for en Dreng med Respekt for sig selv haabløs Situation, og denne lille Afstraffelse havde en forbavsende Virkning i Retning af mere Flid i Fremtiden. Tillige mindes jeg med Glæde vore fornøjelige Udflugter til et eller andet af Samsøs ejendommelige og smukke Punkter eller en af de mange smaa Øer i Nærheden, det var Lyspunkter midt i den travle Læsning. Men ogsaa Hverdagene havde deres egen Tiltrækning, hvad enten vi om Aftenen mødtes nede i den store Spisestue, og Blegvad og Frue sad midt i Kredsen og delte deres Hjemlivs Hygge med os, eller vi opsøgte hinanden paa vore Værelser og optog vældige og dybsindige Diskussioner om Bøger, vi havde læst, eller om Tidens brændende Spørgsmaal.

Samsø Realskole var en Fællesskole med Adgang for Piger og Dreng, og min Erfaring fra den Tid har lært mig, at dette Fællesskab og Kammeratskab havde en heldig Indflydelse paa os Dreng. Pigernes som Regel større Omhu med Forberedelsen til Timerne fik os til at være mere flittige for ikke at staa tilbage i Konkurrencen, og den daglige Omgang mellem os gjorde Forholdet smukt og naturligt.

Alt for hurtigt fik denne Tid Ende, men endnu glemmer jeg ikke, da jeg efter endt Eksamen blev stillet foran Fuldmægtigen i den Bankierforretning, hvor jeg havde en Chance for at blive antaget, og jeg under hans kritiske Øjne maatte løse en Regneopgave. Jeg løste den til hans Tilfredshed, og han lagde ikke Skjul paa, at dette i nogen Grad havde forbavset ham. I

den Stund sendte jeg en taknemmelig Tanke til min gamle Skole, for den kunde jeg takke for, at jeg straks naaede det første Maal, jeg havde sat mig.

Naar nu Skolen skal fejre sit 50 Aars Jubilæum, maa jeg ogsaa være med at sige Tak for alt, hvad jeg der fik, og ønske den, at den altid maa bevare de gode Traditioner, som dens Grundlægger og første Bestyrer saa forunderligt forstod at skabe.

Frederiksberg, den 12. Januar 1935.

Harald Schrøder.

En Hilsen til Samsø Realskole.

Jeg har paa min Væg hængende et udmærket Billede af min gamle, stoute Lærer og Forstander, M. Blegvad. Jeg ser tit med Respekt og Hengivenhed paa dette Ansigt, som er saa skarpt og bestemt mejslet i sine Træk, en Buste i Bronze værdigt. En Kunstner af Hu og en Lærer af Guds Naade, værdig til Eksempel for sine smaa Elever; en vidunderlig Fortæller, hvad enten det gjaldt Bibelhistoriens eller Verdenshistoriens Skikkelser og Begivenheder! Saaledes staar Blegvad for mig i Mindet fra den Tid, som blev min Barndoms Skoletid, og hans Personlighed er Indbegrebet af Samsø Realskole, som den staar for min Bevidsthed — han og hans elskelige, lille Frue, selvopofrende, selvforglemmende, altid venlig og meddelsom, to Kontraster i Skikkelse og Væsen, men maaske netop derfor saa egnede til at gøre Livet i deres Hjem rigt paa Indhold. Det staar for mig som Begivenheder i mit Liv, de enkelte Gange jeg var med mine Forældre til Julesammenkomster i deres hyggelige Hjem, hvor Tobakken blev forvandlet til Taage i Blegvads lille Kontor, og hvor Dagligstuen fyldtes med munter Samtale, Sang eller Musik. Jeg følte mig som ung altid aandeligt beriget ved at komme i Blegvads og Sofies Hjem.

Jeg sender min gamle Skole, d. v. s. Blegvads Skole en venlig og taknemmelig Hilsen med Ønsket om, at Samsø Realskole altid maa være paa Højde med Tidens Rørelser i Skolelivet.

Uggerløse Skole pr. Kalundborg, i Januar 1935.

J. G. Buhr.

I Anledning af Samsø Realskoles 50 Aars Jubilæum vil jeg gerne være blandt dem, der ved denne Lejlighed mindes Forstanderparret Blegvad, da jeg i fem Aar som Husjomfru har været knyttet til Skolen.

Mit første — og saa smukke — Indtryk af Skolen og dens Ledere husker jeg saa tydeligt endnu; det fik jeg, da jeg i 1902 en Eftermiddag i August kom til Skolen for at forhøre mig om Pladsen som Husjomfru, der var ledig til November. Familien Blegvad sad paa Verandaen ved Eftermiddagskaffen; da jeg havde hilst paa Fru Blegvad og sagt mit Ærinde, tog hun mig i Haanden og sagde: „Dem tror jeg, jeg bliver glad for, og vi to skal nok komme godt ud af det med hinanden“. Og det blev for mig fem gode og lærerige Aar, indholdsrige saavel i aandelig Henseende, som med Hensyn til min praktiske Uddannelse, og da blev der mellem os knyttet et Venskab, der holdt Livet ud.

Da det foruden at være Realskole ogsaa var en Kostskole, var Husstanden stor, ca. 30—35 daglige Mennesker, men under Fru Blegvads dygtige Vejledning gik Arbejdet let og fornøjet fra Haanden. Foruden mig var der to Piger, Køkkenpige og Stuepige, og vi skulde saa i Fællesskab udføre det huslige Arbejde.

Der blev til daglig spist fire Hovedmaaltider, Morgenmad, Frokost, Middag og Aftensmad; det var ikke overdaadige Retter, men altid god og veltillavet Mad, som Fru Blegvad nu var en Mester i at anvise os.

Om Søndagen vankede der lidt ekstra, saaledes Eftermiddags- og Aftenkaffe med god hjemmebagt Kage. Og naar een af Lærerne eller Eleverne havde Fødselsdag og ved forskellige andre Lejligheder, blev der trakteret med Chokolade.

Saa snart Læseferien var begyndt, fik de Elever, der skulde op til Eksamen, Kaffe hver Aften, og naar der saa til Eksamen var fremmede Censorer, var det altid Skik, at de Elever, der skulde op, fik Lov til at spise sammen med disse, og der blev da ved saadanne Lejligheder altid trakteret med fin Mad.

Ikke alene Husholdningen holdt Fru Blegvad i sin dygtige Haand; men ogsaa for de yngre Elever sørgede hun, holdt deres Tøj i Orden o. lign.; ja, hun var med sit milde, kærlige Væsen som en Mor for dem. Og saa kunde Fru Blegvad ved Siden af sit Arbejde i Hjemmet faa udrettet en utrolig Bunke Haandsarbejde, som skulde foræres bort, og hendes Godgørenhed rakte langt. Ja, Hr. og Fru Blegvad var et Par sjældne, fine og gode Mennesker, og i deres gode, grundtvigske Hjem samledes ofte en stor Vennekreds; ja, jeg tror, at alle de, der har været knyttet til Skolen, med mig kan sige, at de kun har gode Minder derfra. Saaledes mindes jeg Søndagen, som altid var meget festlig, og navnlig da Aftenen; thi naar Spisningen var til Side, kunde Hr. Blegvad, der til daglig var meget myndig, rigtig slaa sig løs og sammen med Fru Blegvad tage Del i Elevernes Fornøjelser, og da gik det lystigt til, og hen paa Aftenen vankede der saa altid en Kop Kaffe.

Og hvor var det smukt, naar Fru Blegvad ved Aftenandagten spillede, og vi sang de kendte Aftensange, ofte den Salme af Kingo, som Hr. Blegvad holdt saa meget af:

*Hvilestunden er i Vente,
Solen sættes mer og mer,
denne Dag har Gud paa Rente
hos mig og saa mange fler.*

Ære være Forstanderparret Blegvads Minde!

Gaarestrup 1935.

Olga Rømer, f. Mikkelsen.

Da vi af min Aargang i Midten af Halvfemserne begyndte at gaa i Skole, var der ikke som senere en Forberedelsesskole — vi kom straks op i Realskolen, selv om vi ikke var værdige til at komme over i den *rigtige* Skole lige med det samme. Vi begyndte i „Læsestuen“ — det Værelse i Beboelseslejligheden, der vendte ud mod Vejen, og den af Lærerne, jeg bedst husker fra den Tid, var den mod os Børn saa uendelig rare Hr. Langkilde, der for Resten nu er Skoleinspektør i København. Vi var kun fem til at begynde med, nemlig Ellen Garde, Ingeborg og Valdemar Lund, Olaf Blegvad og undertegnede. Vi havde det svært hyggeligt derovre, og det var af den Grund ikke særligt slemt at komme i Skole. — Efter et Aars Forløb kom vi over i den „*rigtige*“ Skole. —

Naar jeg nu en Gang imellem tænker tilbage paa min Skoletid i Samsø Realskole, der jo snart skal fejre sin 50 Aars Fødselsdag, er det næsten altid Hr. og Fru Blegvad og deres Familie, mine Tanker drejer sig om, selv om ogsaa en og anden af mine gamle Kammerater fra den Tid kan dukke frem i Tankerne.

At de fleste af de daværende Elever, der sender en Hilsen til deres gamle Skole, vil fortælle mest om Skolebestyrer Blegvad — „Gamle“, som han altid blev kaldt — er jo ganske naturligt. Han ragede jo baade paa den ene og den anden Maade et Hoved over alle de andre, selv om der i min Tid var mange baade flinke og dygtige Lærere og Lærerinder. Vi kan vist alle fortælle om, at vi var dygtigst i de Fag, han underviste i, og dette skyldtes ikke alene, at vi var bange for at møde uforberedt — for det var vi nemlig — gik det ret ofte paa, var „Gamle“ ikke saadan at spøge med. Vi havde minsandten Respekt for ham, det er sikkert og vist; men det var nu ikke alene det. Der var ingen, der kunde interessere Eleverne mere for de enkelte Fag, end han kunde for sine. Historie f. Eks. Kan I huske, I gamle Kammerater, der læser dette, naar han fortalte om de danske Guder og deres drabelige Kampe med Jætterne, og hvordan han kunde fortælle de gamle, danske Heltesagn, saa Haarene rejste sig paa Hovedet af os af Spænding? Sad han ikke oppe paa Katederet og fortalte, saa man syntes, at ikke alene han, men ogsaa

man selv var med i det altsammen, og man drømte at blive en Helt som Bødvar Bjarke eller Stærkodder.

Der var i min Tid nogle Dage om Aaret, som vi Børn glædede os meget til — jeg tænker i Øjeblikket ikke paa de Dage, da vi skulde have Ferie — det var Blegvads Fødselsdag og Dagen for Skoleballet. Det var rigtignok Festdage, og paa disse to Dage kom vi ogsaa i Forbindelse med den søde og rare Fru Blegvad. Jeg traf jo ret ofte Fru B., da jeg kom en Del sammen med de yngste af Blegvads Børn og med Kosteleverne; men de fleste af de andre Skolebørn kendte ikke Fru B. ret meget. Paa Blegvads Fødselsdag i det tidlige Foraar fik vi Lov til at lege mere end sædvanlig paa Legepladsen, vi fik „Historier“ i Timerne, og som det bedste af det hele kom vi alle over i Familiens store Spisestue til Chokolade og Fødselsdagskringle. Ved den Lejlighed og ved Skoleballet gik Fru B. rundt og talte med Eleverne, og hun var altid smilende, venlig og god mod os alle. Hvis man „sad efter“ hos Blegvad, og det var ikke altid lige morsomt, hændte det ogsaa, at Fru B. kom ud og sagde nogle trøstende Ord til Synderen, og jeg ved, hun ved flere Lejligheder har „bedt om godt Vejr“ for ham, der skulde have en Omgang af den ene eller den anden Slægt.

— Lad mig da til sidst — i Mindet om Hr. og Fru Blegvad og deres Familie — ønske min gamle Skole rigtig hjertelig til Lykke og ønske, at den maa leve længe endnu og stadig virke til Gavn for nulevende og kommende Slægter.

Frederiksberg, Bredgade 9, København F.

Holger Andersen,

Overassistent i Postvæsenet.

Det er i Aar 30 Aar siden jeg rejste fra Samsø. Jeg kom paa Skolen i 1898 og forlod den med en beskeden Præliminæreksamen i 1905. Jeg var, i alt Fald indtil 1905, vistnok den Dreng, der havde været længst paa Skolen. De Aar, jeg var der, var udelukkende, mens Hr. Blegvad (mellem os Drengene aldrig kaldet andet end „Gamle“) var Leder af Skolen.

Der er sikkert sket mange Forandringer paa Skolen i de 30 Aar, og mit gamle Værelse, som jeg havde i mere end 5 Aar, er maaske helt forsvundet. Det var Værelset ved Siden af Læseværelset, ud for Valnøddetræet, paa den modsatte Side af „Gamle“s Kontor.

Jeg har kun gode Erindringer fra mit syvaarige Ophold paa Samsø og mindes min gamle Lærer og hans Hustru med Taknemmelighed. For mig er og bliver Samsø Realskole saa nøje knyttet sammen med Navnene Michael og Sophie Blegvad, at jeg den Dag i Dag daarligt kan tænke mig Skolen uden dem.

Paa Skolens halvtredsaarige Fødselsdag sender jeg den min Hilsen.

Manchester i Januar.

Kraunsoe,

Direktor og kgl. dansk Konsul.

Fra mit 13. til mit 15. Aar — fra 1. Maj 1905 til Skoleaarets Afslutning 1907 — gik jeg i Samsø Realskole og boede i den Tid som Kostelev paa selve Skolen i Hr. og Fru Blegvads Hjem.

Denne Tid blev for mig to lykkelige og lyse Aar, som jeg bestandig vil mindes med ublandet Glæde.

Kammeratlivet var fornøjeligt og godt, men adskilte sig ikke fra, hvad jeg mødte andre Steder under min Skolegang. Vi udførte naturligvis som Drengene paa alle andre Kostskoler drabelige Bedrifter, som vore Børn nu plages med at høre om.

Lærerne og Lærerinderne arbejdede taalmodigt og dygtigt med os, jeg mindes dem alle med Venlighed og Taknemmelighed, især dog *Jens Birkedal*, som ved sit fine, stilsfærdige Væsen, ansvarsbevidste Arbejde i Skolen og sin Trofasthed overfor Skole og Elever vandt foruden min sikkert mange flere af sine Elevers oprigtige Hengivenhed, der som Venskab rakte langt ud over Skoletiden, for mit Vedkommende lige til hans altfor tidlige Død.

Men Midtpunktet i dette Skoleliv var Hr. *Blegvad* — „Gamle“. Skolen var hans, og han staar for mig som den fuldendte

Opdrager og Lærer. En helstøbt, storladen, myndig, strengt retfærdig Personlighed, men dertil mild og dybt forstaaende overfor Overgangsalderens Dreng og Drengunoder. Vi beundrede ham, og vi holdt af ham, fordi vi instinktivt følte, at han holdt af os, selv naar vi maatte stille til større eller mindre Afstraffelser.

Og som han prægede Skolen, prægede han Hjemmet. Om Morgenen samlede han os alle i Skolen til højtidsfuld Andagt, om Aftenen, naar Dagens Arbejde var endt, samlede han os i Hjemmet til Aftensang.

Skole og Hjem gled umærkeligt over i hinanden, Hjemmets gode Aand førtes over i Skolen.

Da jeg i sin Tid fik Lov til at følge min Lyst og at søge ad andre Veje end dem, min Slægt hidtil havde gaaet, at finde min Plads og mit Arbejde her i Livet, laa det Far og Mor og min gamle Farfar stærkt paa Sinde, at Overgangen ind til dette nye maatte forme sig saadan for mig, at jeg ikke tabte Følingen med det Livssyn, der havde Værdi for dem, og som var raadende i mit Hjem og min Slægt og i den grundtvigske Friskole, hvor jeg hidtil havde gaaet. Derfor blev min Vej ind til den lærde Skole lagt over Blegvads Kostskole paa Samsø — og det er jeg taknemlig for den Dag i Dag.

Jeg sender min gamle Skole, der nu fylder 50 Aar, mine bedste Hilsener og gode Ønsker for dens Fremtid — at dens Fremtid maa blive dens Fortid værdig.

Hellerup, Januar 1935.

Johs. Frandsen,
Medicinaldirektor.

Naar jeg tænker tilbage paa mine „Samsøaar“ (1906—1915), dukker der saa mange Minder op, at jeg daarligt véd, hvor jeg skal begynde, og hvor jeg skal ende, naar jeg skal drage nogle frem.

Først og fremmest mindes jeg Hr. Blegvad som den fremragende og meget afholdte Bestyrer og Skolemand, mindes hans

velgørende Frisind overfor Lærerpersonalet, der altid fik Lov at arbejde frit og nogenlunde selv vælge sit „System“, men ogsaa blev hjulpet med Raad og Daad, hvis det tiltrængtes. Noget af det, jeg beundrede mest hos Hr. Blegvad, var hans ubegribelige Taalmodighed og Langmodighed, hvad enten det gjaldt vanskelige eller mindre godt begavede Elever eller unge, uerfarne og uøvede Lærerkrafter.

Jeg mindes Fru Blegvad som den lille travle, flittige, hyggelige, gæstfri, fromme og milde Husmoder, hvis største Glæde det var at være god mod andre og glæde andre. Det var vel derfor, hun selv var saa glad. I det Hjem følte jeg mig som hjemme fra den første Dag, jeg kom der.

Og jeg mindes Eleverne — og Kostskolelivet, der vel ikke altid var let at staa i; men det bragte selvfølgelig ogsaa gode og fornøjelige Stunder, og jeg vil da her opfriske et Par Minder fra den Tid.

Jeg tror nok, at jeg har prøvet at sejle til og fra Samsø i alt Slags Vejr: i smilende Solskin, i øsende Regn, i Frost og Snestorm osv. Jeg har prøvet at sejle *forbi* Øen til Aarhus, og jeg har set den Damper, jeg skulde *fra* Øen med før en Paaskeferie, sejle *forbi* i forrygende Storm, saa hele Selskabet af Lærere og Elever maatte vende tilbage til Skolen igen. Endnu kan jeg se Stuepigens sure Ansigt, da vi kom tilbage, og høre hende sige: „No *haar* a endda ligh go saa fin ren o Dje Værels!“

Det var heller ikke morsomt for hende at skulle begynde igen forfra den næste Dag. Derfor fik Eleverne Paabud om saa vidt muligt at holde sig fra deres Værelser; de blev anbragt i Spisestuen med Bøger og lignende. Men om Aftenen var der nogle, som blev kede af at være dernede. Nogle Stykker af dem kom op til mig, og de andre Lærere har sikkert ogsaa haft Besøg. Vi havde en meget munter Aften; men det var ogsaa Victor Cornelius, der sørgede for Underholdningen.

Bedst husker jeg dog den Dag efter en Juleferie, da jeg til- ligemed 8—10 Drengene fra Kostskolen sejlede fra Kalundborg i ganske godt Vejr, men blev overfaldet af den mest forrygende Snestorm, før vi naaede ud gennem Fjorden. Det var en *grusom*

Tur over „Samsøbæltet“, og vi glædede os allerede til at faa fast Grund under Fødderne, da vi endelig øjnedes Koldby Kaas — da Damperen pludselig svingede rundt og — langsomt fortsatte ad Aarhus til. Det hed sig, at Roret var gaaet i Stykker; i hvert Fald var det umuligt at lægge til ved Samsø.

Jeg vil ikke paastaa, at jeg var stolt over Situationen, da vi — med flere Timers Forsinkelse — lagde til i Aarhus Havn. Saa samlede jeg alle Drengene omkring mig, gik op til Kaptajnen og spurgte, hvad jeg skulde stille op med mine Dreng.

Kaptajnen saa et Øjeblik barsk paa Flokken og sagde derpaa, idet han pegede paa Damperens Skorstene:

„Dem hænger vi op paa en Snor mellem de to Skorstene!“

Drengene jublede. Men Kaptajnen viste sig nu yderst elskværdig, idet han tilbød alle dem, der ikke havde Slægt eller Bekendte i Byen, Logis om Bord paa Damperen. Til alt Held viste det sig ogsaa, at alle Drengene, saa nær som den yngste, havde Bekendte i Aarhus, og det blev da en Aftale, at de skulde søge hen til disse og, hvis der ingen var hjemme, komme tilbage til Damperen. Selv havde jeg Slægt i Aarhus, og jeg tog saa de to mindste Dreng ved Haanden (de var vist kun 6 og 7 Aar) og travede af Sted, først ud ad Risskov til, hvor den ene havde en Onkel boende. Det var en drøj Tur, da Gaderne var spejlglatte; men heldigvis var der Folk hjemme, og saa fortsatte jeg med den yngste til min egen Familie, som ogsaa var hjemme og tog godt mod os begge.

Jeg var unægtelig noget spændt paa, om alle Drengene stillede, da jeg næste Dags Middag mødte nede ved Damperen. Men der var ikke noget i Vejen. De havde alle truffet Folk hjemme om Aftenen, saa ingen af dem havde behovet at blive om Bord. De havde vist ogsaa faaet tilstrækkeligt af at være om Bord den Dag. — Vejret var nu atter blevet roligt, og saa sejlede vi af Sted mod Samsø igen, hver især en Oplevelse rigere.

Et lille Træk fra mit første Aar derovre morer mig den Dag i Dag, skont det egentlig ikke er videre flatterende for mig selv. Jeg havde en Eftermiddag haft en lille Privattime i Fransk paa mit Værelse med en af Kosteleverne (som iøvrigt nu indtager en

meget fremragende Stilling i Samfundet). Vi var just blevet fær-
dige og sad og passiarede lidt, da Lærerinden i Naturhistorie kom
ind med Favnen fuld af Planter, hun netop havde været ude at
samle. Vi studerede Samlingen i Fællesskab, og Lærerinden be-
nyttede Lejligheden til at eksaminere den unge Mand lidt med
det samme. Han var ikke særlig stiv i Blomsternavne, end ikke i
Navnene paa ganske almindelige Planter, saa jeg fik Lov at række
Fingeren i Vejret og svare, naar han ikke kunde. Til sidst tog
Lærerinden en Kællingetand frem: „Hvad er det for en?“

Drengen rynkede Panden, rev sig i Haaret og sagde:

„De maa ikke sige noget, Frk. Voldum! jeg véd det godt;
bi nu bare lidt, det kommer straks!“

Men da Navnet stadig ikke kom, vilde jeg hjælpe Drengen
paa Gled og sagde:

„Se paa mig, naar jeg ler!“

Da gik der pludselig et Lys op for ham, og han udbrod glad:

„Ov! — Torskemund!“

Fuglebakkevej 38, Januar 1935.

Dagny Jensen, f. Voldum.

Den lykkeligste del af min skoletid var absolut de 4 aar,
jeg tilbragte som kostelev paa Samsø Realskole. Jeg kom derover
som en 10-aarig, noget forkælet Københavnerdreng, fordi mine
forældre skulde rejse til udlandet med min syge søster, og jeg
fandt mig meget hurtig til rette. For ethvert barn fra en stor
by er selve det at komme til at leve paa landet jo en lykke — for
mig staa det stadig saadan, at den store by er et unaturligt op-
holdssted for børn.

Naar praktisk talt alle vi gamle elever fra Hr. og Fru Bleg-
vads tid har saa gode minder om vor skoletid paa Samsø, saa
kan det imidlertid ikke alene tilskrives, at Samsø er noget nær
det ideale sted for en kostskole, der gav drengene lejlighed til
alle landlivets glæder — baade sommerens og vinterens, og bød

paa en rigdom af landskabelig skønhed og variation, som jeg senere flere gange er søgt tilbage til; men det skyldes i første række Hr. og Fru Blegvad. De to mennesker havde en forståelse af og en kærlighed til os drenge, som var enestaaende. Selv om vi jo ofte, som drenge paa en kostskole i enkelte stunder kunde tale om, at vi var „slaver“, at vi var „i fængsel“ osv., saa saa vi op til og tilbad Hr. og Fru Blegvad, og naar lejlighed gaves som ved fødselsdage eller jubilæer, gav det sig haandgribelige udtryk i de gaver eller den hyldest i form af æresport eller lignende, vi foranstaltede, til trods for at Blegvads altid frabad sig gaver.

Blegvads hjem var ogsaa vort hjem. De spiste sammen med os, vi gik ud og ind af deres stuer — noget egentlig privatliv kan de næppe have haft udover i ferierne; men jeg tror, deres kærlighed til os var saa stor, at de næsten savnede os i ferierne; trods alle de sorger og skuffelser som en stor drengeflok jo altid maa give dem, der har ansvaret for den.

I min tid kaldte vi Hr. Blegvad for „den gamle“, eller slet og ret „gamle“. Nu bagefter har jeg tit undret mig over, at han paa mig har gjort indtryk af at være en gammel mand, for da jeg saa ham første gang i 1905, har han jo kun været 56 aar.

Han havde en mærkelig evne til at forstaa drenge, og vi var til gengæld ogsaa klar over, naar han straffede os, at han havde ret og derfor bar vi aldrig nag til ham. Selv i de tilfælde, som jo ikke kan undgaas, hvor en straf ramte en uskyldig eller en straf blev unødigt haard i forhold til forseelsen, forstod vi at gamle Blegvad kun havde handlet ud fra de bedste motiver; han var en retfærdig og rettænkende mand. Medens jeg sidder her og skriver, dukker den ene erindring om livet paa kostskolen frem efter den anden — der er nok til en hel bog — men jeg vil blot fortælle en enkelt lille episode, der saa udmærket belyser Blegvads maade at tage os paa:

Der var kommen en ny dreng, lad os kalde ham Kaj, der var vanvittig hidsig. Naar han blev drillet, blev han helt ude af sig selv af hidsighed, hvad der saa meget pudsigt ud. En dag stod vi to drenge, Erik og jeg, ude paa legepladsen, lige foran „gamles“

kontorvindue og drillede Kaj, der blev mere og mere „edder-spændt“. Da han var paa højdepunktet tog jeg en ret stor sten, der laa paa legepladsen, gav Kaj den i haanden og sagde til ham: „Nu synes jeg hellere, du skulde slaa os ihjel“, og inden jeg vidste et Ord af det, knaldede han stenen lige i hovedet paa, ikke mig, men Erik, der faldt om med en lang, blødende flænge i panden. Der blev stor opstandelse. Blegvad kom styrtende ud fra sit kontor; der gik bud efter gamle doktor Engberg, der maatte sy flængen i Eriks pande sammen, og da det var gjort, maatte vi alle tre til forhør i kontoret.

Efter at have hørt vor fremstilling sagde Blegvad: „Erik kan gaa, han har faaet straf nok. Han har ærligt fortjent den flænge, han har faaet i panden, og jeg vil haabe, at den maa være ham en saa følelig paamindelse om, at man ikke skal drille andre, at han afholder sig derfra i fremtiden.“ Saa vendte han sig mod mig og sagde: „Det var grimt af dig at drille Kaj, naar du véd, at han saa let bliver hidsig, og det var ganske uforsvarligt af dig at give ham stenen i haanden og opfordre ham til at kaste den. Du burde selv have faaet den i hovedet. Vi maa være glade for, at der ikke skete større ulykke; men“, fortsatte han til Kaj, „du maa ikke tro, at du er ganske uden skyld, for selv om en dreng har en hidsig natur, saa har han ikke lov til at lade hidsigheden løbe af med sig og ganske tabe besindelsen. Det kan bringe dig i stor fortræd. Nu gaar I to straks ind i læseværelset, og der bliver I til I skal i seng. I faar ikke lov til at deltage i maaltiderne; men gaar i morgen fra skole straks derind igen. Hvor mange dage I skal sidde der, skal I senere faa at vide“.

Læseværelset laa lige ved siden af Blegvads kontor med en dør ind til gangen og en ind til kontoret. Det brugtes dels i saadanne tilfælde som det foreliggende, dels som Værelse, hvor oversidderne læste under en lærers opsyn.

Naar man idømtes stuearrest, sad man altsaa her, men havde som regel lov til at deltage i maaltiderne sammen med kammeraterne, hvad der jo var dejlige afbrydelser; kun under skærpede omstændigheder fik man sin mad ind i læsestuen — og her sad

nu Kaj og jeg „fængslede“ paa uvis tid. Vi anbragte os saa langt fra hinanden som muligt, og hver for sig tænkte vi, at det hele havde vel ikke været saa slemt (man faar saa dejligt læst lektier og romaner, naar man har stuearrest), hvis blot ikke „den gamle“ havde faaet det forbistrede indfald at „sætte os ind“ sammen; for var der nogen, jeg paa det tidspunkt hadede og nødigst af alle vilde være i stue sammen med, var det den idiotiske Knægt til Kaj, der med sin forbandede hidsighed havde været aarsag til, at jeg nu skulde sidde spærret inde her i Gud maa vide hvor mange dage — og saa sammen med ham. Og Kaj paa sin side skulede saa ondt til mig, at det var uden for al tvivl, at hans tanker om mig ikke paa noget punkt var blidere.

Den første dag sneg sig af sted. Jeg misundte Erik der kunde gaa saa frit omkring, og ovenikøbet være interessant med en smuk hvid bandage om hovedet.

Næste eftermiddag kom Blegvad ind til os ad døren fra kon-
toret. Han saa lidt paa os og sagde: „Jeg synes hellere I skulde se at blive gode venner, I to, end at sidde her og surmule. I slipper alligevel ikke fri, saa længe I er Uvenner; men I kan jo sige til“. Saa gik han igen. Vi saa ondt til hinanden. Hen ad aften fandt vi tilstanden saa uudholdelig at vi optog forhandlingerne, Hvem af os der begyndte husker jeg ikke; men vi blev da enige om, at vi skulde vedtage, at vi var bleven gode venner, og se om det ikke kunde bevirke, at vi blev sluppen fri.

Vi bankede altsaa paa Blegvads kontordør og fremstillede os for ham og sagde, at vi nu var bleven gode venner. Han saa et øjeblik paa os og sagde: „Det ser ikke helt ægte ud, gaa ind med Jer igen“. Saa sjokkede vi mismodige tilbage.

Men vor lille forhandling havde dog brudt isen, og næste eftermiddag havde vi saa smaat glemt at være gale paa hinanden, og det kan to drenge, der ellers i det store og hele kommer godt ud af det med hinanden, heller ikke vedblive at være, navnlig naar de time efter time sidder i samme stue. Vi snakkede lidt sammen, vi hjalp hinanden med lektier, kort sagt, vi fik det efterhaanden helt hyggeligt, lo og sludrede — og pludselig stod Blegvad der — vi havde været saa optagede, at vi ikke havde

lagt mærke til, at han var kommen ind fra kontoret — og Blegvad, den enestaaende pædagog, han gav os hver et venskabeligt dunk i ryggen og sagde: „Ud med Jer, drenge“.

Er det underligt, at vi elskede den mand?

Per Thygesen,
Kommunelæge i København.

Ellen og Johannes Ægidius, Skolens nuværende Forstanderpar.

Ved Samsø Realskoles 25 Aars Jubilæum.

Det er altsaa i Dag 25 Aar siden, vi vandrede en lille Flok Elever med tilhørende Forældre til Tranebjerg for at deltage i Aabningen af Samsø Realskole. Jeg var 15 Aar, og det var mit højeste Ønske at faa Lov til at læse, og nu var mit Ønske gaet i Opfyldelse. Vejret var ikke behageligt, Regnbyger og Solskin vekslede, men det gjorde lidet Indtryk paa mig. Heller ikke Aabningshøjtideligheden: Pastor H. Bechs og Pastor Meulengrachts Ord har jeg bevaret noget Indtryk af, men det har nok været godt, for Hr. Blegvad har senere fortalt mig, at det var de to Mænd, der næsten tvang ham til at vove Forsøget. Af Hr. Blegvads egen Tale mindes jeg kun, at han sagde, at han hermed tonede rent Flag, det skulde være en Kundskabs- og Eksamensskole, en rigtig Realskole.

Saa begyndte Skolen med 22 Elever i to Klasser i Forsamlingsbygningens lille Sal, og naar den var optaget, i Præstegaardens Konfirmandstue, hvis graamalede Panel blev brugt som sort Tavle. Det var jo Provisorietidens første Aar, og vi Elever var meget politiske, af og til endte en politisk Debat med veritabelt Slagsmaal. Efter Ferien optoges ogsaa kvindelige Elever, og et lille lavloftet Værelse lejedes oppe i Byen, hvor nu Posthuset ligger.

Men saa maatte der en Bygning til, og en Del Mænd paa Øen tegnede sig som Garanter, og i 1887 tog vi vore Borde paa Nakken og vandrede ud til den nye Skole, hvor vi havde anderledes Rum og gode Forhold at arbejde under. Elevantallet steg stadig, saa vi blev nu delt i tre og senere i fire Klasser.

Saa kom den første Eksamen 1888. Vi sendtes til København for at tage Eksamen ved Universitetet. Men det var jo ikke altsammen „rent Flag“ og Eksamenskundskab, vi havde faaet ind, og dog gik det for de flestes Vedkommende helt ordentligt.

Det havde ikke været saa helt let for Hr. Blegvad, gennemsyret som han var af grundtvigske Skoletanker, at faa dem til at passe ind i Eksamensfordringernes snævre Klæder. Men det tror jeg nok, jeg tør sige, at af de Eksamenshold, der mellem Aar og Dag udsendes fra Landets Realskoler, er der maaske intet, der i Virkeligheden havde solidere Kundskabsgrundlag end dette Samsø Realskoles første. Dette siger jeg uden at rose mig selv — jeg var en af de ringeste af os; men jeg har selv været Lærer paa Realskoler og véd, hvad der indeholdes af Folk med langtfine Eksamen end vor.

Der sad saa meget af den gamle Skolemester fra Thorup i Hr. Blegvad, at det var vanskeligt for ham at slippe den gamle Form for sin Undervisning, den, der gav Eksamensfordringer Døden og Djævelen, og lod ham give sig hen i sin Undervisning. Nu er Skolemesteren vel nok bleven mere manerlig til Gavn for Eksamen og Skolens Trivsel, men død er han ikke, det véd jeg. Og jeg elsker denne Skolemester, der kunde fortælle, saa Væggene videdes og Loftet hævedes, og Tiden løb, uden at vi mærkede det. Mit Ønske for Samsø Realskole skal være dette: Gid der altid i denne Skole maa findes en Mester, som vor gamle Mester, der formaar at sætte Tanker i Bevægelse og bringe Hjærter til at slaa for alt godt og skønt, da er det værd, at vi fejrer dens Jubilæum.

B. Madsen.

Dengang Lærer i Brundby.

Til Skoleforstander Blegvad.

Mel.: Vort Modersmaal.

Hil Dig, vor gamle Mester,
 som blandt de unge staar
 med rolig, løftet Pande,
 omkranst af sølvsprængt Haar,
 med Øjets stærke Flamme
 og Ordets varme Glød,
 en ægte Skolemester,
 som Dig Vorherre bød.

I Trængselstid Du stoled
 paa sand Oplysnings Magt
 og voved modig Vejen,
 som af din Gud blev lagt;
 og blev Dig Vejen trælsom,
 og blev Dig Tiden tung,
 hvor Barneøjne lyste,
 der blev Du atter ung.

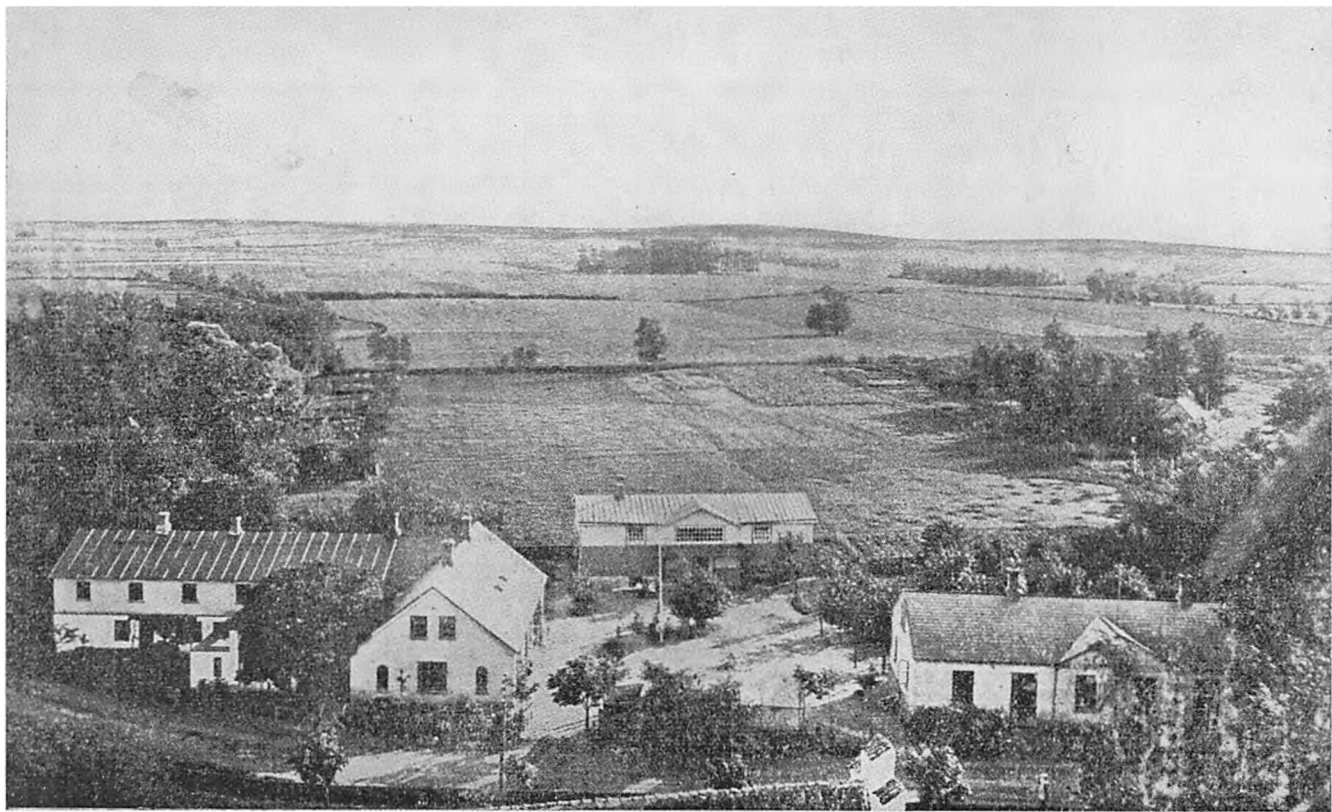
Og Troen var din Styrke,
 først Troen paa din Gud,
 og Tro paa Livsværdier,
 som deraf vælder ud,
 Tro paa det godes Sejer
 og paa det skønnes Værd,
 paa Sandheds evig lige
 og evig rette Færd.

Et Arbejd' har Du øvet,
 din Sæd har tro Du lagt,
 og vi, som Sæden gemmer,
 staar om din Gerning Vagt!
 Naar vi i nogen Maade
 gør Fyldest paa vort Sted,
 da har Du Del i Æren,
 Vi takker Dig dermed.

En Mester af Guds Naade,
 bag Skolens Væg Du staar,
 hvor Ordet end Du fører,
 saa godt som faa formaar.
 Du lægger Fortids Idræt
 for Nutid frem med Lyst,
 saa den kan føle Hjertet
 med Glæde i sit Bryst.

Du satte store Maal Dig,
 og os Du vinkte frem,
 derfor i Dag Dig bringes
 en Tak fra Hundred Hjem.
 Tak for din varme Tale!
 Tak for din sandru Færd!
 Tak gamle Skolemester,
 Du er os meget værd!

B. Madsen.

Privatlejlighederne.

Gymnastiksalen.
Samsø Realskole ca. 1910

Skolebygningen.

Den dag man husker bedst fra sin skoletid er sikkert den første. Jeg begyndte med den frygtelige fadæse at løbe ud gennem „pigedøren“, og skont det nu er 20 aar siden, husker jeg tydeligt min forlegenhed, da jeg blev gjort opmærksom paa min fejltagelse. Men denne erindring er ogsaa det eneste ubehagelige minde, der er tilbage fra min skolegang i Samsø Realskole.

Der har jo nok været andre, maaske mere ubehagelige episoder, men de er forlængst glemt, og tilbage er kun lyse minder. Naar min vej senere er faldet forbi skolen med dens kendte bygninger i de maleriske omgivelser, har jeg ofte grebet mig i ønsket om at kunne genopleve min skoletid, og det turde da være en anbefaling for skolen som den var i min tid, og som jeg haaber (og tror) den er endnu.

Det er jo altid lærerne, og blandt dem særlig lederen, der skaber en skoles ry. Blegvad havde formaaet at skabe en skole, som man kun har hørt godt om, og jeg tror ikke han kunde have fundet en bedre arvtager end Michael Grell. Jeg husker ikke nøjagtigt hvilket aar Grell overtog skolen, men for mig staar han som lederen i hele den tid jeg var elev, fra 1914 til 1919. Hans myndige fremtoning indbefattet hans kraftige organ var umiddelbart respektindgydende, men det gemytlige glimt i øjet lod ane, at han nok ikke var saa slem endda, og vi kom hurtigt til at holde af ham.

Han hed jo Grell, men blandt eleverne blev han aldrig kaldt andet end „Brix“. Det navn var saa indgroet, at ingen vidste hvem der havde fundet paa det, men det formodedes at stamme fra hans særlig smukke udtale af det engelske ord „bricks“ (mursten).

Brix's slagfærdighed var en af de mange egenskaber, der bidrog til hans popularitet. Jeg mindes engang vi havde regning, vistnok i realklassen. En af kosteleverne, Kaj, som vilde være købmand, gik op til katederet for at vise Brix facit af et regnestykke. Brix gjorde ham meget tydeligt opmærksom paa at det var galt, og da facit var for lille sluttede han med følgende salut: „Nej, du bliver *aldrig* købmand“. Et øjeblik efter lød det fra katederet: „Hov, hvem har taget mit klatpapier?!“ Og da Kaj

meldte sig som den skyldige: „Jo, du skal *alligevel* nok blive købmand!“

Jeg ved ikke hvorfor jeg netop husker denne episode, for den var i grunden typisk for Brix's timer; man kedede sig ikke i dem.

Grell havde gode hjælpere blandt hvilke først og fremmest hans hustru maa nævnes. Ogsaa fru Grell var en glimrende pædagog, skønt man ikke kan paastaa, at hun paa nogen maade kopierede sin mand. Hvor hr. Grell neddæmpede urolige gemytter ved kraftig tiltale opnaede hun samme virkning med nogle ironiske bemærkninger, men ogsaa over hendes timer var der det samme levende og utvungne præg som over Grells, lige fra hun i „første mellem“ lærte os: „I can hop, I can run, see me hop, see me run, it is fun, fun, fun!“ til vi i realklassen sled med den svære, nyere danmarkshistorie.

Til den faste stab af lærere hørte endelig Aage Rosenkjær, som vi blandt andet havde i naturhistorie og gymnastik. Disse fag er jo særlig populære blandt drenge, og Rosenkjær forstod at lade dem komme til deres fulde ret. Under hans ledelse gennemstrefede vi øen paa botanisereture, baade i og udenfor skoletiden, og i gymnastik fejrede vi den triumf at besejre et udvalgt drengehold fra Aarhus Gymnastikforening.

Det var de tre lærere der gav skolen „ansigt“ i de 5 aar jeg gik i den, og jeg føler mig i taknemmelighedsgæld til dem alle tre og derigennem til Samsø Realskole. Desværre har jeg mistet forbindelsen med de fleste af mine skolekammerater, men jeg føler mig overbevist om, at de deler mit syn paa skolen, og jeg vil derfor benytte lejligheden til at bringe Samsø Realskole en tak fra os alle med ønsket om at den maa fortsætte, saa ogsaa fremtidige elever kan mindes deres skolegang der i taknemmelighed.

Helge Thomsen,

Elev 1914—1919.

Assistent v. Hydropofisk Laboratorium. Deltager i „Dana“s Togt 1928—30. Adr.: Fasanhaven 24, Gentofte.

Kostskoleliv 1916-1919.

Denne i Verdenshistorien saa begivenhedsrige Tid tilbragte jeg paa Skolen. Med Indskrænkninger som Brødkort og Smørkort og stigende Priser paa alle Varer har Fru Grell ikke haft det let med at skaffe Maden til alle os Dreng, som sikkert baade har været forvante og forslugne. Men det skal her siges til Fru Grells Ros, at Maden fik vi altid rigeligt af: sund, god og nærende var den selv i de vanskeligste Tider. Og naar vi gjorde Vrøvl over det „kunstige Smør“, kom det vel af, at vi var kræsne og forvante hjemmefra, hvor der jo skulde disktes op, naar den store Dreng kom paa Ferie.

Bestyrer Grell havde god Forstaaelse af os Dreng; vore Mellemværender fik Lov til at skændes eller slaas os til Rette om, og vor Leg og Spøg fik vi Lov at drive inden for alle rimelige Grænser. Hr. Grell forsøgte saaledes selv en Gang at sende mig efter en „Tagsaks“. Skolens gode Tone og Aand kan vi takke vor Bestyrer for. Naar jeg senere har hørt nedsættende Ord om Grundtvig og Højskoler, har jeg med mit Kendskab til Aanden paa Kostskolen kunnet tage begge i Forsvar.

Vore Aftener tilbragte vi ofte hos Lærer Rosenkjær; hans Lejlighed og Bøger havde vi altid Adgang til. Tiden gik med Snak om Sport og Problemer, som Dreng vel har for Skik. Min Interesse for Niels Bukhs Gymnastik har jeg hentet her. I Vinteren 1919 havde vi hos Rosenkjær en Foredrags- og Diskussionsklub. Hr. Rosenkjær havde ogsaa et flerstemmigt Sangkor af Elever.

Vi havde gode Vintre med Sne og Frost og megen Fornøjelse med Kælke og Skøjter. Udflugter til Fyret, Skoven og Nordby husker jeg som fornøjelige Ture. Det hændte ogsaa, at vi „hist og her“ fandt Maageæg. Efter Realeksamen i 1919 havde Klassen en Udflugt til Holmene; det blev en rigtig Afslutning paa et mangeaarigt Kammeratskab.

Dette er blevet en Hyldest til Skolen. Det kunde ikke blive andet, da jeg har mange glade Minder fra min Skoletid paa Samsø.

Jeg har senere været paa Skolen og vil ogsaa i Fremtiden rejse til Samsø. Sidst og ikke mindst har jeg været glad for mine Kamerater, hvem jeg herigennem beder modtage mine hjerteligste Hilsener.

Hurup 1955.

*Kjeld Thygesen,
Motorsagkyndig.*

Jeg kom paa Samsø Kost- og Realskole i Foraaret 1916 som Elev i 3. Mellem. Skolen var stærkt besøgt — 25 Kostelever og ca. 65 Elever, der ikke boede paa Skolen. Mit første Værelse delte jeg med to andre Kostelever, det laa lige ved Siden af Læreren Rosenkjærs Dagligstue, hvad der sikkert maa have generet ham betydeligt.

Vi var beskæftiget fra tidlig Morgen til sen Aften. Dette, der nok med en Drengs Synspunkter kan se ud som Tvang, var sikkert et af Skolens vigtigste Programpunkter, hvis Nødvendighed og Hensigtsmæssighed man først forstaar i en modnere Alder. Frihed havde vi fra Klasseundervisningens Ophør Kl. 2 til Spadserevagtens Begyndelse Kl. 4 og saa igen fra 8—10 Aften. Læsevagten faldt fra 5—7 og var fælles i et Klasseværelse for nogle Elevers Vedkommende, andre fik Lov til at passe sig selv paa de respektive Værelser. Det sidste vilde man selvfølgelig helst.

Middags- og Aftenspisning foregik sammen med Skolens Ledelse, Morgen og Frokost spiste vi alene. Til Trods for Knapheden paa mange Nødvendighedsartikler, Rationering m. m. har jeg kun eet eneste Indtryk af, at vi levede i en Krigstid: Vi blev engang — kun en enkelt — præsenteret for Lyngte. Den havde ikke Succes. Fra Maaltiderne husker jeg den livlige Samtale mellem Hr. og Fru Grell ved den ene Bordende og Rosenkjær og Ejsing ved den anden. En enkelt af de ældre Elever kunde blive spurgt om et eller andet — vi andre brugte kun Munden til at tygge med. Formanden for Bodekassen, „Grisemajoren“, rejste sig højtideligt ved Maaltidets Slutning og eftersaa Dugen for Pletter — og Bøden fulgte omgaaende.

Naar en Elev havde Fødselsdag, vankede der altid noget godt om Aftenen, Kager eller Dessert. En af Eleverne — i min Tid var det Kjeld Thygesen — stod op og holdt Tale for Fødselsdagsbarnet til stor Munterhed for Lærerne, der som Regel sad for aaben Dør i den tilstødende Dagligstue.

I Spadserevagten spadseredes der — ud til røde Bro og tilbage. Da jeg kom til Øen var der en lille Stridighed mellem Lærere og Elever angaaende Spadserevagtens Program. Nogle Elever havde fundet det under deres Værdighed at spadsere under Kontrol og havde som Protest formummet sig til Turen i store Frakker og Kavajer — de blev straks kaldt for „Ulster Partiet“. Striden blev bilagt ved at Ulster-Mændene fik Lov til at løbe, mens de øvrige gik, og iøvrigt kom vi ind paa at spille Fodbold. Motion fik vi ellers nok af.

Søndagen var egentlig værst at faa Bugt med; den havde vi nemlig for os selv. Vi cyklede rundt paa Øen og var undertiden saa heldige at blive inviteret ind hos Skolekammerater.

Vi var fire, der boede i Værelserne i Gymnastiksalens Gavl. Engang havde vi fundet paa, at vi til vore Udflugter paa Øen kunde faa Brug for Rebstiger og skaffede os Reb gennem en Skolekammerat, hvis Far var Fisker i Ballen. Dette vakte imidlertid Ledelsens Mistanke, og vi var et Stykke Tid til Observation, indtil man blev klar over, at vi kun havde fredelige Hensigter. Ved Hjælp af Rebet kravlede vi iøvrigt op paa Gymnastiksalens Tag, hvorfra der var en herlig Udsigt — navnlig i Læsevagten.

Saadan kunde man længe blive ved med Fare for at trætte Læserne. Alle de Minder jeg har derovre fra Øen er jo personlige eller angaar kun en snæver Kreds. Jeg er imidlertid klar over, at jeg staar i dyb Gæld til Skolens daværende Ledelse for den Tid, jeg var derovre. Den utrættelige Interesse og Kærlighed, hvormed Hr. og Fru Grell omfattede Arbejdet med Drengene, den Aand, hvori Skolen blev ledet, vil altid staa for mig som et Mønster.

Klovermarksvej, København S.

A. Edsen Johansen,
Hærens Flyverkorps.

Den Ære er overgaaet os, at vi skal have Lov til at indflette en lille privat Blomst i vor gamle Skoles saa fortjente Æreskrans.

Inderlig gerne vilde man fortælle det alt — men Gudskelov af Hensyn til Pladsen — det er umuligt. Det er et Helhedsindtryk, der er blevet tilbage, Detaillerne, der den Gang syntes saa vigtige, saa morsomme og lykkelige, — ak, de er forsvundet i den Strøm, man kalder Tiden. Tilbage er der blevet en umistelig Rigdom, saavist som Barndommens Oplevelser er dem, der er stærkest i Farve, fordi Sindet er nyt. Hvad er det da, der bundfædede sig i os og blev en Del af vort Liv? Er det Sporet af de Mennekers Personligheder, som var med og ledte os? — Ja, maaske, men mest er det den Tone og Aand, som herskede. Det var Frihed og Lydighed, ikke Tvang, men Bestemthed og Maalbevidsthed, og det gjorde os trygge. Vi udfoldede os frit og kendte Grænsen, i hvert Tilfælde vilde vi uvægerlig blive mindet om den, saafremt vi gik for vidt. Og saa var det Livsglæden. Tak for det Pastor Grell! Den glade Fløjten, som var Melodien til Dagens ofte lidt drøje Tekst, den jog Surheden paa Flugt. Det prægede de øvrige Lærere, som for Resten alle i Kraft af Ungdom havde let ved at nemme den Lære, at Munterheden, Smilet er den største Værdi.

Det var en køn Skik den med at begynde Timen med en Sang. En af dem Mester Aakjær eller hans aandelige Far, Hedepræsten, har sunget ind i det danske Folk. Hvem husker ikke „Mads Doss!“ La la la lu, la la la li — ja, den Trallen satte Tempoet op. Og Smilet døde ikke under Undervisningen, det laa og lurede i Vandskorpen, og som en alt overskyllende Fos brød det ud over Klassen, naar Lejligheden kom. Hvem husker ikke Strickers Vækkeur, Familien Strickers Heimdal, der efter længere Tids Upaalidelighed havde været til Reparation hos Andersen? En god Sjæl havde opdaget, at det befandt sig i upaaklagelig Stand i bette Strickers Tornyster. Det blev indstillet til at vække midt i Historietimen — og det vækkede, trofast og aarvaagent til bette Strickers umaadelige Forbavselse. Bette Stricker, vor gode Kammerat, du sagde ofte det forløsende Ord. Det var dig, der nedkaldte en Jubel uden Lige, da vi havde Haletudser i et Glas

akvarium. Frøken Andersen, hvis Interesse for Haletudser indskrænkede sig til det strengt nødtørfte, havde gentagne Gange i Skrivetimen vist sig kold og kolid i Anledning af Klassens Angst for, at Haletudserne skulde omkomme i den stærke Sol, med de Ord: „Saa lad dem dø!“ — Tavshed — kun Lyden af skrattende og spruttende Penne, til bette Stricker frimodigt løftede Hovedet ca. 5 Minutter efter og med Resignationens Styrke, henvendt til Frøken Andersen udsagde sit „i Fred“.

Det var i de første Aar, da vi endnu delte Kaar med „de andre“. Sidenhen fik vi jo „Svalereden“, hvilket var at opfatte noget nær som en Æresbolig. Der havde vi gode Dage — misundte blev vi, og kanske lidt forkælede. Det var jo i den Tid „Minerva“ genopstod. De ugentlige Diskussions- og Foredragsaftener i Hr. Ægidius' hyggelige Lejlighed. Lidenskabernes Bølge gik ofte højt, men aldrig højere, end at den store Forsoningsfest, som afholdtes som Slut paa Sæsonen, blev en Begivenhed uden Mislyd, skønt der undtagelsesvis var Damer med — eller skal vi være galante at sige maaske netop derfor.

Vor Klasse havde de sidste Rester af de fordums saa talrige Kostelever. Hvem husker ikke Lerche, der var rød Socialist, da han kom, men senere gik over til at blive Radiolytter — og nu er havnet som Arbejdsgiver i større Stil i København. Han var en af de første, som fik Radio paa Samsø. Jeg husker tydeligt de mange Aftener, jeg sad oppe paa hans Hummer og syslede med Kobbertraade og Audionrør for at „faa den til at sige noget“, og lige i det Øjeblik Bæstet begyndte at hyle, kom „Brix“ og sendte os i Seng.

Det var hos os, Skolekomedierne hentede Materiale, hvad „Kunstnerne“ angik. Vi har næsten alle haft vor sceniske Ilddaab paa den lille Scene i Skolegangen. Vi tog frimodigt fat paa de hostrupske Lojer, og morede os ubeskriveligt; forhaabentlig morede Tilskuerne sig ogsaa, om ikke over andet saa over at se deres Klæder og Bohave skabe hostrupsk Interiør. Lerche som Proprietæren i „Den Tredie“, i Dr. Engbergs Kørestøvler udstoppet med et Par Aargange af „Posten“. Den smukke Karin Sigurd, som be- daarende Primadonna — hende har Aarhus taget, lad os haabe,

den jydsk Hovedstad skønner derpaa. Orkestret — ja, det er endnu knyttet til Skolen — det var Hr. Ægidius, som ledsagede paa Violin, som det hedder i Anmeldelserne. Ja, Gud bedre os — det var „Ledsagelsen“, der var det bærende Motiv for enkeltes vedkommende; disse Liniers Forfatter har i hvert Fald aldrig faaet Tilbud fra „Bel canto“. —

Frøken Stoffregen varetog Iscenesættelsen. Hun elskede Komædie. Hendes Sind var altid opladt for det lyse og muntre, og hun omfattede sine „Børn“ med en Interesse ud over Skoletiden. Vi maa nøjes med at erindre hende i Taknemlighed for det og for alt andet, hun har givet os af Minder.

Husker I den hyggelige Stemning den halve Time om Morgenen inden Morgensangen, naar Ilden buldrede i „Tromlen“ under Svalereden, og Gloserne fløj omkring som Fluer under den sidste lille Afpudsning? Schrødder og Lerche var altid de første paa Pletten. Schrødder for at faa at vide, „hvad vi havde for“, og Lerche, naa, ja — fordi han var oppe — imod sin Vilje — alligevel. Saa kom vi fra Øst og Vest ad de ikke altid behagelige Veje med Istapper under Næsen, men oplagt til Dagens Dont.

Ja, Minderne er mangfoldige — bliver der aabnet for Posen, saa stiger de frem alle de „Detailler“, vi troede glemte. Vi maa lukke nu. Men hil dig, du gamle Skole! Vi, dine Sønner, som drog ud i Verden for at vinde Prinsessen og det halve Kongerige, fik maaske ikke alle vore store Planer realiserede, men Rejse-godset, din Arv til os — den har vi i Behold — En lykkelig Barndomstid!

Jørgen Engberg,
stud. jur.

Aage Christiansen,
stud. jur.

Den Klasse, jeg hørte til, begyndte i I Mel. i 1922 og talte da 18 Elever; et Antal som imidlertid i Løbet af Mellemskolen svandt ind saaledes, at kun 9 Elever tog Realeksamen i 1927, samme Aar som Hr. Grell blev kaldet til Sognepræst i Kolby.

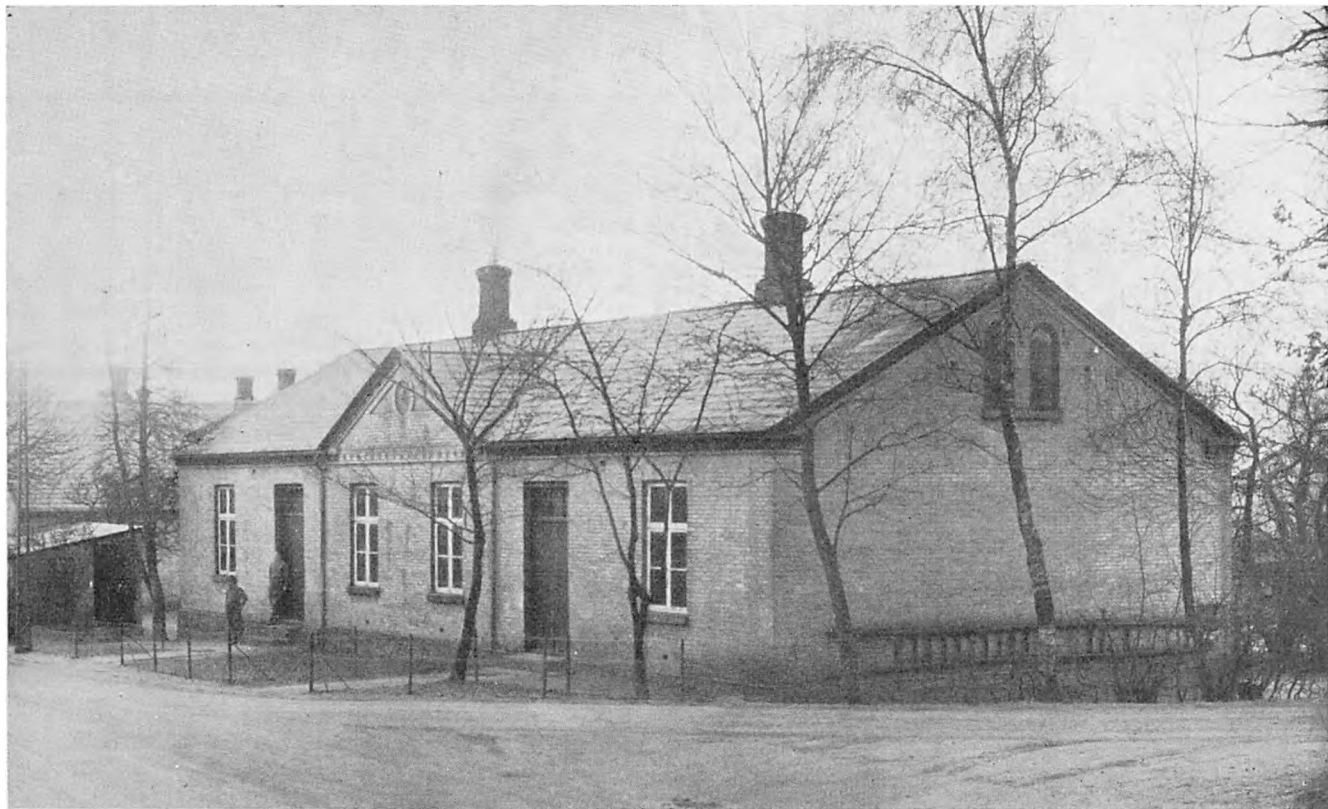
Jeg tænker altid med Glæde og Taknemmelighed tilbage paa de 5 Aar, jeg tilbragte paa Samsø Realskole. Der var saadan et godt Forhold mellem Lærere og Elever, vi var nærmest som een stor Familie. Hele Arbejdet og Livet paa Skolen var saa helt igennem præget af Hr. Grells store Personlighed, hans Myndighed og meget store pædagogiske Dygtighed. Vi elskede alle Hr. Grell og havde samtidig en knusende Respekt for ham, baade som Skolens Leder og som Lærer. Jeg vil aldrig glemme Hr. Grells Timer; de var baade lærerige og interessante. Mange Gange har jeg i mit stille Sind takket Hr. Grell for det udmærkede Grundlag, han gav mig i Engelsk, der er det Fag, jeg har faaet mest med at gøre.

Desværre var det, paa Grund af den lille Magdas Fødsel, kun saa kort Tid, vi havde Fornøjelsen af at have Fru Grell til Lærerinde, men dog længe nok til, at vi kunde opdage, hvilken dygtig og fornøjelig Lærerinde hun var.

Ogsaa alle de øvrige Lærere og Lærerinder, vi havde i vor Skoletid, har sat deres Præg paa os, men det vilde blive for vidtø løftigt at nævne dem alle. Jeg kan dog ikke lade være at nævne Hr. Ægidius, som vi alle holdt meget af, og som i flere Aar var vor Klasselærer. Jeg mindes tydeligt, hvor bedrøvede vi alle var, da han forlod Samsø Realskole for at rejse til Farum.

Naar jeg tænker tilbage paa min Skoletid, vælder der saa mange gode og lyse Minder frem; men skulde jeg nedskrive dem alle, vilde det vist fylde en hel Bog, og det var jo ikke Meningen. Jeg vil derfor slutte med at ønske, at Samsø Realskole maa faa Lov til at bestaa i mange, mange Aar endnu, og at de fremtidige Elever maa gaa ud derfra med lige saa stort et Udbytte og lige saa mange gode Minder som jeg. —

Isa Aagaard,
Lærerinde i Nysted.

Skolebygningen, April 1935.

Jord og Bygninger,

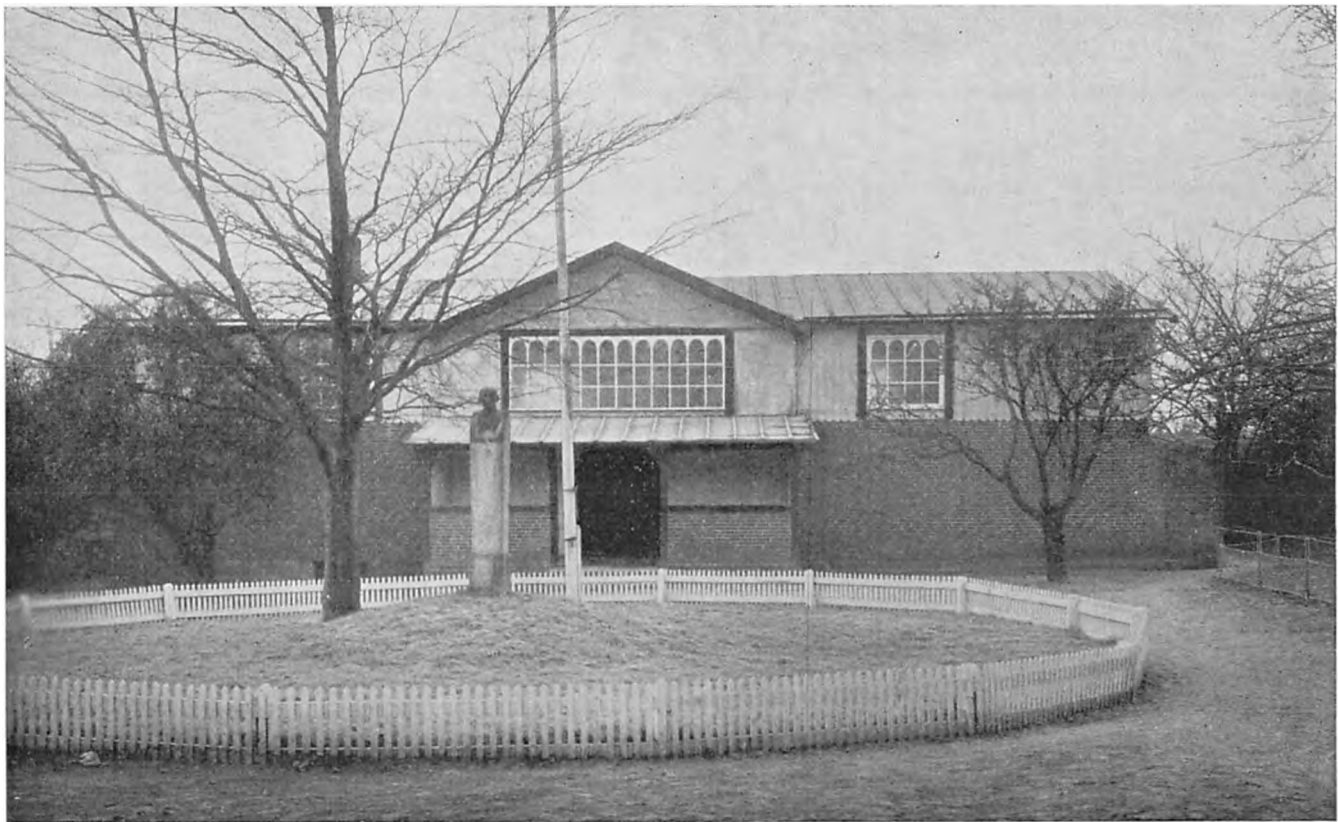
der hører til Samsø Realskole er stykket sammen paa en ret ejendommelig Maade. I 1887 købte Blegvad en Del Jord af den Ole Sørensen Værn tilhørende Arvefæstegaard, der laa der, hvor nu Posthuset ligger. Købesummen var ikke saa ringe, nemlig 557 Kr. 70 Øre, og Blegvad maa med Overtagelsen paatage sig at „udrede til Grevskabet aarlig 1 Skp. og 1 Fdkr. 2-radet Byg, som ydes in natura“.

Paa denne Jord byggedes den ovenfor nævnte Skolebygning i 1887 med gamle Jørgen Stampe som Muremester. Straks i Begyndelsen af Halvfemserne har Blegvad bygget Privatlejligheden, men da denne hurtig blev for lille til at rumme Kosteleverne overtog Blegvad sin Svigerfaders, Farver Lunds, Ejendom og satte i Midten af Halvfemserne en Etage paa den for at rumme Plads til Lærere og Kostelever. —

Udvidelsen til Gymnastiksalen i 1899 gik ud over Grevskabets Ejendom; dog kan det ikke have været meget, for Købesummen var kun 35 Kr. — Endelig i 1916, da Blegvad overdrog Grell hele sin Ejendom blev et lille Stykke taget fra Realskolen, som sammen med et lille Stykke af Grevskabets Jord — 50 Kr. i Købesum — kom til at bære Blegvads og Fru Blegvads private Alderdomsbolig, den, der nu er Toldforvalterbolig.

Saaledes sammenstykket har Realskolen nu Matr. Nr. 44 a, 44 ba, 44 bb, 44 bt, 44ah.

Gamle Elever fortæller, at Blegvad allerede i Halvfemserne havde paatænkt en skolebotanisk Have, som imidlertid ikke blev til noget. — Denne gamle Plan synes nu at blive til Virkelighed, idet Lærer Lamberg Petersen er i Færd med at anlægge en Have ud for Pigernes Legeplads, hvori mange sjældnere Planter skal udsaaes ved Frø, der er erhvervet fra Botanisk Have i København.

Gymnastiksalen og Plænen med Statuen af Blegvad.

Lærere ved Samsø Realskole.

Lærere for 1890:
Michael Blegvad.
Mandrup Poulsen.
Koefoed.
Frode Andersen.
Marius Petersen
Laura Lund.
Plockross.

Lærere, der efter 1890 har dimitteret følgende Aar:

Michael Blegvad 1891—1916.
Th. Hansen 1891—1892. Nu Herlev. Overlærer i København.
V. Plockross 1891. I Hesselager. I Ordrup. Dod.
Laura Lund 1891—1894 og 1899—1903. Bestyrerinde i Assens. Nu Graabrodrø
Kloster, Odense.
Kr. Sorensen 1892—1895.
Kr. Jensen 1894—97.
Frk. Ing. Ronkild 1895—1896.
Frk. Josef. Lund 1897—98—99. Leder af Forskole i Tranebjerg til 1931.
S. S. Haugstrup 1897. Bibliotekar i Kalundborg. Dod.
I. Kr. Jensen 1897—1900. Nu Danoc. Distriktsingenior, Lemvig.
J. S. Mouritsen 1898 og 1903. Kommunalærer i Lyngby.
Fr. M. Kristensen 1900—01.
Harald Vestberg 1901—02. Kommunalærer i Aarhus.
Marie Herskind 1901. Gift. Partch. Adr.: Brundby.
H. O. Andersen 1901. Journalist.
C. Alkærsig 1902—03. Overlærer i Boldbro.
Karl Bjørn 1904. Overlærer i Assens.
Borge Andersen 1904.
Frk. R. Pedersen 1904—05.
Johs. Enevoldsen 1905. Nu Kabel. Ribe Seminarium.
Valdemar Sorensen 1905.
Frk. Sigrid Sort. 1906. Aarhus.
S. Noe Nygaard 1906. Præst. Dod.
Jens Birkedal 1907—1912. Skolebestyrer i Brande. Dod.
Frk. Dagny Voldum 1907—1915. Gift Jensen, Fuglebakkevej 38, Kbhvn. F.

SAMSØ REALSKOLES HISTORIE

- M. Sorensen 1907—08. Overlærer v. Fredensborg Realskole.
Frk. Julie Gylling 1907—1910. Li. v. Brande Realskole.
Vald. Lauritsen 1909.
Tyge Pedersen 1910. Bestyrer af Stenlille Realskole.
Ellinor Kjersgaard 1911—12.
H. A. Mortensen 1911—12. L. i Sonderborg.
Michael Grell 1912—28. Sognepræst i Kolby.
Aage Rosenkjær 1913—20. Adjunkt i Tønder.
Eigil Hansen 1913. Dod.
Astrid B. Nielsen 1914—15.
John. Zimsen 1915. L. i København.
Mary Møller 1916—17.
Gudrun Plovgaard 1916—17. Li. i København.
H. Nielsen 1917. L. i København.
Paula Grell 1918—19 og senere til 27. Kolby.
Karen Jensen 1918—19. Li. paa Sj.
Lykke Jørgensen 1918.
Kr. Rasmussen 1918.
Alfred Ejsing 1919. L. i Silkeborg.
Betsy Frisch 1919—21. Baastrup pr. Fredensborg.
Johs. Ægidius 1920—25 og 1928—nu.
Olga Stoffregen 1920—24. Li. i Randers. Dod.
Carlo Christensen 1921. L. i Skive.
Frk. A. Andersen 1922—1924. Li. i Nykøbing Sj.
Carl Meilvang 1923—24. L. i Vejle.
Carsten Gundersen 1925—26. L. i Monsted.
Gerda Thuesen 1925—33. Li. i Odense.
Elise Gammelgaard 1925. Gift Lauge-Thomsen. Li. i København.
Hans Jensen 1926—27. L. v. Stenlille Realskole.
Ester Gronlund 1926—27. Li. v. Gentofte Skolevæsen.
Karl J. Vind 1927—28. L. i Roskilde.
Svend Aage Olsen 1928—29. L. i København
Valdemar Hansen 1929—31. Dod.
Frk. Dueholm Larsen 1930. Li. i Herning.
K. B. Larsen 1929—30. L. i København.

Tidligere Elever.

Nedenstaaende Skema viser Elevantallet ved Skoleaarets
Begyndelse i de sidste 25 Aar.

1909 73 Elever	1910 65 Elever	1911 66 Elever	1912 72 Elever	1913 66 Elever	1914 63 Elever
1915 69 Elever	1916 78 Elever	1917 89 Elever	1918 82 Elever	1919 81 Elever	1920 73 Elever
1921 88 Elever	1922 84 Elever	1923 74 Elever	1924 73 Elever	1925 69 Elever	1926 68 Elever
1927 65 Elever	1928 74 Elever	1929 80 Elever	1930 77 Elever	1931 85 Elever	1932 76 Elever
1933 79 Elever	1934 90 Elever				

I 1909 tog det første Hold Realeksamen her ved Skolen; ialt i de 25 Aar har 258 Elever taget Realeksamen, medens 76 Elever i samme Tidsrum er udgaaet med Mellemskoleeksamen; af disse sidste er en Del overgaaet til andre Skoler.

Før 1909 tog 152 Elever Almindelig Forberedelseksamen fra selve Skolen medens 17 har taget den ved Universitetet. Det samlede Tal for Elever, der er udgaaet med Eksamen fra Samsø Realskole bliver saaledes 503.

Oprindelig var det Planen i denne Samsø Realskoles Historie at indsætte en Liste over alle Elever, der er udgaaet med Eksamen; men da denne dels vilde fylde for meget og knap nok er blevet fuldstændig — navnlig m. H. t. fhv. Kostelever — vil jeg her henvise til, at hvem der ønsker Oplysning om gamle Elever kan henvende sig til undertegnede.

Skolens nuværende Lærerpersonele med Uddannelse og Hovedfag.

Lærernes Navne	Ansættelsesdato	Uddannelse	Hovedfag
Frk. Mathilde Beck Madsen	1/8 1930	Mellemsk.eks. Lærereks. 1927. Aarskurs. i Køkken-skolegerning.	Historie, Dansk, Gymnastik.
Hr. Lamberg Petersen	1/8 1931	Realeksamen, Lærereks. 1931, Kursus i Naturh. og Engelsk.	Naturhistorie, Fysik, Geografi, Gymnastik, Sang.
Hr. Søren Søb	1/8 1932	3 Højskoleoph. paa Askov. Faglærereks. 1931. Sløjd-uddannelse.	Regning, Matematik, Fysik i Realkl. Sløjd.
Frk. Anne Marie Mølbech Snabe.	1/8 1933	Realeks. Lærereks. 1932 Kursus i Tysk.	Tysk, Dansk, Skrivning, Haandarbejde.
Frk. M. M. Ægidius	1/8 1931	Børnehavetærerinde 1924. 1 Aars Ophold i Frankrig. Studierejse i England, Belgien m. fl.	Fransk i Realkl. Tegning i 1. og 2. Kl.
Bestyreren	1/8 1927	Realeks. Lærereksamen 1919. Aarskursus.	Dansk, Engelsk, Religion.

Efter Paaskeferien 1935 vil Frk. O. Peitersen tiltræde i Stedet for Frk. M. B. Madsen, der har faaet Plads ved Statens Blindeskole, Refsnæs. Samme Tid forlader Frk. M. M. Ægidius Skolen for at tiltræde Lederstillingen ved Kastrup Asyl. Dennes Timer fordeles blandt det øvrige Lærerpersonele.

Skolens nuværende Lærerpersonele.

Skolens Ordning, Eksamen og Tilsyn.

Realskolen er siden 1908 ordnet efter den saakaldte Almenskolelov af 1903, og den bestaar siden 1909 af 2 Afdelinger, Mellemskolen og Realklassen. Mellemskolen er delt i 4 etaarige Klasser og optager Elever i Alderen 11—14 Aar, naar tilstrækkelig Modenhed og Evne forefindes. Mellemskoleordningen er en Helhed, og derfor maa Elever, der kommer ind i en højere Klasse end I Mellem bringes paa Højde med Klassen ved Privattimer; men dette lykkes kun fuldt ud for særdeles velbegavede Elevers Vedkommende. Derfor maa det tilraades, at Elever gennemgaar hele Mellemskolen og begynder i I Mellem efter det fyldte 11. Aar.

Efter at have gennemgaaet Mellemskolen tages Mellemskoleeksamen, der giver Adgang til Realklassen. Realklassen er et aarig og en Helhed for sig. I denne er Eleverne ude over Borne-skolen og faar Lov at forsøge at trænge dybere ind i bogligt og matematisk Stof, at skrive Stile og selvstændige Opgaver saavel paa et fremmed Sprog som paa Modersmaalet. Det tredie fremmede Sprog, Fransk, tages ogsaa med i denne Klasse. Aaret slutter med Realeksamen.

Staten fører Tilsyn med Skolen. Undervisningsinspektøren eller hans Medhjælpere besøger Skolen en Gang aarlig og beskikker Censorer i 3—4 af Skolens Eksamensfag. De øvrige Fag censureres af Øens Præster og Lærere, der indbydes af Skolen. — Et stedligt Tilsyn findes ikke, men et Forældredvalg samles 1 Gang eller 2 aarligt med Bestyreren for at drøfte Skolens Forhold.

Den nye Læseplan.

Med Skoleaaret 1934—35 traadte første Gang den ny Læseplan i Kraft. Den væsentlige Ændring i denne er, at Timerne à 50 Minutter ændres til Lektioner à 45; i St. f. 35 ugentlige Timer er nu indført 39 Lektioner. Herved er blandt andet opnaaet, at Drengene i alle 4 Mellemskoleklasser faar 2 ugl. Lektioner til Sløjd, uden at disse tages fra de boglige Fag. Sløjdlokale er indrettet, og Redskaber er indkøbt — med Tilskud fra Stat og Kommuner. Undervisningen i Sløjd begyndte i Sommeren 1934.

Nedenstaaende gengives Normal-Planen med Fordeling af Lektioner. Visse Smaaændringer i denne forestaar endnu.

Fagene	I ML.	II ML.	III ML.	IV ML.	Realkl.
Religion	2	2	2	1	1
Dansk	6	5	5	6	5
Engelsk	5	3	3	4	5
Tysk	0	5	1	5	4
Fransk	0	0	0	0	5
Historie	3	3	3	2	2
Geografi	2	2	2	2	2
Naturhistorie	2	2	2	2	2
Naturlære	2	2	2	2	2
Regning & Matematik	5	6	6	6	5
Skrivning	2	1	1	0	0
Tegning	1	1	1	1	0
Gymnastik & Sport	3	3	3	3	5—3
Sang	2	2	2	0	0
Kvindelig Haandg.	0—2	0—2	0—2	0—2	0—2
Sløjd	2—0	2—0	2—0	2—0	0
Skr. »Hjemmearb.«	0	0	1	3	0
Ugentl. Antal Lekt.	37	39	39	39	38

Hvor der i eet Rum er to Tal, er det første for Drengene, det andet for Pigerne.

Tilskud og Fripladser.

Staten yder Tilskud til enhver privat Realskole, der opfylder visse Betingelser, ifl. Lov af 4. April 1928. Dette ydes dels til Drift, dels til Lærerlønninger og dels til Fripladser. Fripladstilskuddet ydes med 60 Kr. pr. Elev i Skolen. Kommunerne paa Sydsamsø yder et Tilskud af 20 Kr. pr. Elev, ligesom Samsø Sparekasse og Bank ogsaa yder et Tilskud til Fripladser. Saaledes har Skolen i indeværende Aar kunnet uddele for over 7000 Kr. Fripladser, hvoraf over Halvdelen af Skolens Elever har nydt godt. Fordelingen af Fripladser foretages af Sogneraadene i Forb. med Skolens Bestyrer. Holbæk Amt yder et mindre Tilskud til Skolens Drift.

Forskellige Forhold vedr. Eleverne.

Skolen har *samlet Skoletid*; om Sommeren Kl. 8—2 og om Vinteren 8 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$. Dette er nødvendigt af Hensyn til Elevernes Skoleveje, men det er ogsaa sundhedsmæssigt det bedste for Eleverne. Det store Frikvarter ligger nu efter 3. Lektion. I dette kan Eleverne til deres Frokost købe en lille Flaske *Mælk* paa Skolen for 5 Øre; denne Ordning afhjælper et Savn, og det kan meget anbefales at lade Børnene drikke Mælk, da det ved Forsøg andetsteds har vist sig, at de trives bedre derved end ellers. — Enhver Elev kan indsætte Penge i *Skolesparekassen*; der indestaar i Øjeblikket paa Skolens Sparekassebog Kr. 1665,38.

Konfirmationsforberedelse blev drøftet ved et Forældremøde i Efteraaret 1934. Skolens Leder fremlagde de Vanskeligheder, der fra Skolens Side kunde være herved, og mødte megen Forstaaelse saavel fra Forældrenes som fra de tilstedeværende Præsters Side. — Man vedtog, at Skolen skulde søge gennemført den Ordning,

at alle Elever gaar til *Konfirmationsforb. i Vinterhalvaaret i III Mellem*. De Elever, der er for unge, kan faa Dispensation eller kan eventuelt konfirmeres et halvt eller helt Aar senere end deres Forberedelse. — Skolens Standpunkt er dette, at hvis Eleverne er modne nok til at følge deres Klasse, maa de ogsaa kunne følge den til Konfirmationsforberedelse, og den normale Alder for Elever i Slutningen af III Mellem er 14 Aar. I den nu endte Vinter er Ordningen gennemført første Gang.

Alle Elever har lige Ret til at søge *Fripladser*. Der uddeles hele, halve og undertiden kvart og trekvart Fripladser. Enhver Elev af ubemidlede Forældre kan faa hel Friplads ved Skolen. —

Elever og Lærere April 1935.

Samsø Realskole som Fællesforetagende.

Medens jeg i Begyndelsen af denne Beretning fremhævede, at Realskolen væsentlig var blevet til gennem en enkelt Mands Initiativ og Virke, vil jeg nu gerne til Slut sige, at dens Vækst og Trivsel gennem Aarene skyldes mange Menneskers Samvirken. Først tænker jeg paa den Forældrekreds og den Stab af Lærere, der i Tidens Løb har været knyttet til Skolen og af deres Evner og Kræfter har bygget paa den.

Sogneraadene skal have Tak for den Velvilje og Forstaaelse, de stadig har vist Skolen, ligesom ogsaa Bank og Sparekasse tilkommer Tak for ydet Fripladstilskud gennem mange Aar. Amt og Undervisningsministerium kan man ikke direkte takke, men jeg vil her gerne udtrykke min Glæde over disse Institutioners saavel som Undervisningsinspektionens Bevaagenhed overfor Samsø Realskole. — Skolen siger ogsaa Tak til Kredsen af Censorer, som hvert Aar hjælper os i Eksamenstiden.

Til sidst vil jeg gerne rette en personlig Tak, først til Pastor Grell, fordi han gennem mange Aar var min Læremester og kom til at staa for mig som det gode Eksempel, uden hvilket jeg ikke kunde have ført Samsø Realskole videre nogenlunde i samme Spor som tidligere. Jeg er taknemmelig over den Tillid, Pastor Grell viste mig, da han overdrog mig Skolen.

Ogsaa Tak til det daværende Forældreudvalg, som modtog mig og hjalp mig med saa megen Velvilje og stadig senere viste mig stor Forstaaelse.

Tak til det nuværende Forældreudvalg for Samarbejde, og Tak til Lærerne og Lærerinderne for godt og energisk Arbejde og Samarbejde.

Endelig vil jeg gerne vende mig til Skolens nuværende Forældrekreds og Elever, og med en Tak for det gode Fællesvirke, som her finder Sted, udtrykke Haabet om, at det stadig maa findes og maa styrkes til Gavn for denne og senere Slægter, der faar at gøre med Samsø Realskole.

Tranebjerg i April 1935.

Johs. Ægidius.

E. Heistboks Bogtrykkeri, Aarhus.